

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Διεθνές Ἐπιστημονικὸ Συνέδριο
γιὰ τὰ 100 χρόνια
τοῦ περιοδικοῦ Θεολογία

Ἡ Ὀρθόδοξη Θεολογία ἐν πορείᾳ
στὴν «ἄυλη πραγματικότητα»
τῆς ὕστερης νεωτερικότητας

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Ἀθήνα

Ἱ. Μητροπολιτικὸς Ναός, 11 Ὀκτωβρίου 2023
Μέγαρο Μουσικῆς Ἀθηνῶν, 12-14 Ὀκτωβρίου 2023

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Πρόεδρος

Μακ. Αρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος
κ. Ἱερώνυμος Β΄

Ἀντιπρόεδρος

Σεβ. Μητρ. Χαλκίδος κ. Χρυσόστομος

Μέλη

Σεβ. Μητρ. Κορίνθου κ. Διονύσιος

Σεβ. Μητρ. Μαρωνείας καὶ Κομοτηνῆς κ. Παντελεήμων

Σεβ. Μητρ. Κίτρους καὶ Κατερίνης κ. Γεώργιος

Σεβ. Μητρ. Λαρίσης καὶ Τυρνάβου κ. Ἱερώνυμος

Σεβ. Μητρ. Περιστερίου κ. Γρηγόριος

Θεοφ. Ἐπίσκοπος Ὠρεῶν κ. Φιλότητος

Γραμματέας

Ἀλέξανδρος Κατσιάρας, Διευθυντῆς Συντάξεως
τοῦ περ. *Θεολογία*

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ἡ Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ περιοδικοῦ
γιὰ τὴν περίοδο 2023-2024

Σεβ. Μητρ. Κεφαλληνίας κ. Δημήτριος

Σεβ. Μητρ. Κρήνης κ. Κύριλλος, Καθηγητῆς

Θεολογικῆς Σχολῆς Ε.Κ.Π.Α.

Νικόλαος Μαργιώρος, Καθηγητῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Α.Π.Θ.

Δημήτριος Μόσχος, Καθηγητῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ε.Κ.Π.Α.

Χρυσόστομος Σταμούλης, Καθηγητῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Α.Π.Θ.

Ἀπόστολος Κραλίδης, Καθηγητῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Α.Π.Θ.

Χρῆστος Καραγιάννης, Καθηγητῆς

Θεολογικῆς Σχολῆς Ε.Κ.Π.Α

Θεολογώντας στον κόσμο της μηχανής

Με άφορμή τή συμπλήρωση 100 έτων από τήν ίδρυση και τή συνεχή κυκλοφορία του έπιστημονικού περιοδικού *Θεολογία*, ή Διαρκής Έερα Σύνοδος τής Έκκλησίας τής Έλλάδος διοργανώνει Διεθνές Έπιστημονικό Συνέδριο με τίτλο: «Η Όρθόδοξη Θεολογία έν πορεία στην “άυλη πραγματικότητα” τής ύστερης νεωτερικότητας», με τή συμμετοχή διακεκριμένων όμιλητών από όλο τον όρθόδοξο, και όχι μόνο, κόσμο.

Η Θεολογία συνήθως περιγράφεται ως ό καρπός τής διαρκούς έγρηγόρσεως και τής μακράς πάλης τής Έκκλησίας έναντι συγκεκριμένων αίρετικών προκλήσεων και αποκλίσεων. Έπιχειρεί νά έρμηνεύσει, έν τόπω και χρόνω, έν έκάστη έποχή, τήν πολυμερώς και πολυτρόπως εκδηλούμενη θεία Άποκάλυψη ως σωτηριώδη αλήθεια για σύνολη τήν κτίση.

Η άπώθηση του Θεού στο ύπερέραν και ή ύποβάθμιση του ύπεραισθητού κόσμου, κατ' έξοχήν κατά τους νεωτέρους χρόνους (Διαφωτισμός), άφησε μετέωρο τον αίσθητό κόσμο, με συνέπεια τή σύγχρονη ρευστότητα, καθ' ότι ό κόσμος αυτός δέν είναι αυτόδημιούργητος. Ό σύγχρονος άνθρωπος προσπαθεί νά αντιμετωπίσει τήν άβυσσο τής ρευστότητας αναζητώντας έρεισμα στή «μηχανοποίηση».

Οί έπιστημονικές εξέλιξεις, ή τεχνολογική πρόοδος, ή ψηφιακή πραγματικότητα, ή βιοτεχνολογία με τις διαρκώς προστιθέμενες έφαρμογές και δυνατότητές τους φαίνεται ότι ανακαθορίζουν τις ανθρωπολογικές και κοσμολογικές αντιλήψεις και παραμέτρους.

Έχει ήδη άνατείλει ή έποχή του μετα-σύμπαντος (metaverse), πού «υπόσχεται» τήν άποδόμηση και κατάργηση των φυσικών περιορισμών του χωροχρόνου. Η «έπαυξημένη» πραγματικότητα, ό εικονικός κόσμος, τά τεχνητά περιβάλλοντα άποδιαρθρώνουν, άπειλούν και ύποκαθιστούν μαζικά τó φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον.

Η ανθρωπότητα όμως δείχνει άνυποψίαστη για τó μεταφυσικό ύπόβαθρο τής τεχνολογίας έν γένει και τις βαθύτερες προεκτάσεις των παρενεργειών της. Τό όλο ζήτημα τó περιορίζει σε έπίπεδο χρήσης. Άλλά ή όρθή χρήση τής τεχνολογίας δέν άγγίζει τó μεταφυσικό ύπόβαθρό της και βεβαίως δέν λύνει τó πρόβλημα, διότι ποιά είναι ή καλή χρήση ένός όπλου; Έπιπλέον, «μεταπτωτικά» δέν μπορούμε νά μιλάμε για «ούδετερότητα» τής τεχνικής ούτε νά έλπίζουμε στην άποκλειστικά καλή χρήση της, καθότι ό άνθρωπος δέν είναι άναμάρτητος.

Στή διήγηση τής Γενέσεως, ό τρόπος με τον όποίο προσεγγίζει ή ανθρωπότητα τó ξύλο του γινώσκειν καλόν και πονηρόν (Γεν 2:17: «άπό

δὲ τοῦ ξύλου τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρόν, οὐ φάγεσθε ἀπ' αὐτοῦ· ἢ δ' ἂν ἡμέρα φάγητε ἀπ' αὐτοῦ, θανάτῳ ἀποθανεῖσθε»), φανερώνει ὅτι ἀντιλαμβάνεται τὶς δυνατότητες ὁλόκληρης τῆς κτίσης ὑπερτιμημένα καὶ ἐξωπραγματικά. Τὸ συγκεκριμένο «δένδρο» στὴν ἀρχὴ ἦταν ἀπαρατήρητο. Ἔπρεπε πρῶτα νὰ μεταβάλει ἡ ἀνθρωπότητα τὴν ἀντίληψή της περὶ Θεοῦ, γιὰ νὰ ἀποκτήσει τὸ δένδρο μιὰ οἶονει ὑπόσταση. Προηγείται, δηλαδή, ἡ ἀλλαγὴ τῆς σχέσης μὲ τὸν Θεό, ἀκολουθεῖ ἡ θέαση τοῦ δένδρου, ἡ παρατήρησή του, ἡ συζήτηση πάνω στὶς δυνατότητές του, καὶ μετὰ ἡ χρῆση – ἡ βρώση τῶν καρπῶν του. Πρῶτα ἀλλάζει ἡ περὶ Θεοῦ ἀντίληψη τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἔπεται ἡ ἀλλαγὴ τῆς ἀντίληψής του ἀπέναντι στὴν κτίση, τὴν ὕλη καὶ τὸ σῶμα. Μὲ ἄλλα λόγια, σὲ πρῶτο στάδιο ὁ ἄνθρωπος μετέβαλε τὴν ἀντίληψή του περὶ Θεοῦ, σὲ δεύτερο στάδιο δοκίμασε τὸν καρπὸ τοῦ δένδρου καὶ μετὰ ἀντιλήφθηκε ὅτι εἶναι γυμνός. Εἶδε τὸ σῶμα του γυμνὸ γιὰ πρώτη φορά. Πρὶν δοκιμάσει τὸν καρπὸ, πρὶν χρησιμοποιήσει τὸ «εἰδέναι καλὸν καὶ πονηρόν», δὲν εἶχε ἐμπειρία τῆς γυμνότητάς του.

Δὲν γνωρίζουμε ἀκριβῶς πῶς θὰ ἦταν ἡ ἀνθρωπότητα, ἐὰν ὁ ἄνθρωπος χρησιμοποιοῦσε τὴν ἐλευθερία του διαφορετικά. Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας κάνουν ὀρισμένες ἐνδιαφέρουσες νύξεις, εἶναι ὅμως γεγονός ὅτι ἔκτοτε ἡ ἀνθρωπότητα εἰσῆλθε στὴ φάση ἐκείνη, κατὰ τὴν ὁποία κάθε ἐπιλογὴ της ἐξ ὀρισμοῦ ἐνέχει αὐτὴ τὴ διπολικότητα τῆς ἐμπειρίας τοῦ κακοῦ καὶ τοῦ ἀγαθοῦ, καὶ παράλληλα στὴ φάση ποὺ ἡ τεχνολογία εἶναι ἀναπόφευκτη.

Ἡ οὐσία αὐτῆς τῆς πρωταρχικῆς ἀλλοτριώσεως ἦταν ἡ εἴσοδος τῆς ἀνθρωπότητας στὸ φάσμα τῆς αὐτοαναφορικότητας, μὲ συνέπειες σὲ πολλαπλὰ ἐπίπεδα, καὶ κυρίως σ' ἐκεῖνο τοῦ θανάτου. Ἐξ αἰτίας αὐτῆς τῆς ἀλλοτριώσεως-αὐτοαναφορικότητας, ὁ ἄνθρωπος δὲν μπόρεσε νὰ λάβει τὴν ἀπαιτούμενη ἀπόσταση ἀπὸ τὸν ἑαυτό του, ὥστε νὰ συνειδητοποιήσει ὅτι ἡ λύτρωσή του ἀπὸ τὸν φαῦλο κύκλο τῆς ἐναλλαγῆς τῆς ἐμπειρίας τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ δὲν ἔγκειται στὴν προσπάθειά του νὰ ἀναιρέσει ὁ ἴδιος, ἀπ' εὐθείας, τὶς συνέπειες τῆς ἐπιλογῆς του καθαυτές, ἀλλὰ στὴν ἐπανεύρεση τῆς πρωταρχικῆς σχέσεώς του μὲ τὸν Θεό.

Ὁ ἄνθρωπος εἶχε πλέον εἰσέλθει στὸ πεδίο τῆς ἐπιβίωσης, μὲ τὴ γυμνότητά του νὰ στέκεται ἀπειλητικὴ καὶ ἀποκαλυπτικὴ. Προσπάθησε νὰ τὴν ἀντιμετωπίσει ἐργαλειακά, περιστασιακά, ράβοντας φύλλα. Ἀλλὰ ἀπέφευγε νὰ μπεῖ στὴν οὐσία τοῦ προβλήματός του, ποὺ εἶναι ἡ αὐτοαναφορικότητά του.

Ὁ Θεὸς γνωρίζει αὐτὴν τὴ νέα, παρείσακτη πραγματικότητα, τὴν ἀποκαλύπτει, ἀλλὰ δὲν προβαίνει στὴ «δαιμονοποίησή» της – ἀπεναι-

ντίας, ἀμέσως τὴν ὀριοθετεῖ: ἐν ἰδρῶτι τοῦ προσώπου σου φαγῆ τὸν ἄρτον σου (Γεν 3:19)· καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτὸν Κύριος ὁ Θεός ... ἐργάζεσθαι τὴν γῆν (Γεν 3:23). Ἀργότερα, μάλιστα, θὰ δώσει καὶ «τεχνικὲς ὁδηγίες» γιὰ τὴν κατασκευὴ τῆς Κιβωτοῦ τοῦ Νῶε καὶ τῆς Κιβωτοῦ τῆς Διαθήκης, δηλαδὴ θὰ δωρήσει στὸν ἄνθρωπο τὴ γνώση καὶ τὶς ἱκανότητες, ἀλλὰ μαζὶ μὲ αὐτὲς καὶ τὸ ὄριο, τὴν κατεύθυνση ποὺ πρέπει νὰ ἀκολουθηθεῖ. Παρ' ὅλα αὐτά, ὁ ἄνθρωπος ἔφτιαξε τὸν Πύργο τῆς Βαβέλ...

Ἀπὸ τὴν ἀρχή, ὁ Θεὸς ἀναγγέλλει τὸν ἐρχομὸ, τὴν ἀποστολὴ κάποιου, ὁ ὁποῖος θὰ τηρήσει τὴν κεφαλὴν τοῦ ὄφεως καὶ ὁ ὄφις θὰ τοῦ τηρήσει τὴν πτέρναν (Γεν 3:15). Ἀναζητᾷ τὴ σύναψη μιᾶς σχέσης μὲ τὸν ἄνθρωπο σὲ ἐπίπεδο ὄντολογικὸ, προκειμένου νὰ ὑπάρχει ἡ ἀνθρώπινη κατάφαση στὴν Ἐνανθρώπηση, στὴν ἐπανόρθωση καὶ θέωση τῆς ἀνθρώπινης φύσης.

Αὐτὴν τὴν ἀποστολὴ φέρει εἰς πέρας ὁ Χριστός. Στὸ μεσοδιάστημα μεταξὺ ἱστορίας καὶ ἐσχάτων ἡ πλειοψηφία τῆς ἀνθρωπότητας θὰ ἐπιμένει στὴν ἐργαλειακὴ ἀντιμετώπιση ὅχι μόνον τῶν ἐκάστοτε ἀναπόφευκτων πρακτικῶν ἀναγκῶν ἀλλὰ καὶ τῶν ὄντολογικῶν «ἀναγκῶν», δηλαδὴ τῆς ὄντολογικῆς τῆς προοπτικῆς. Μιὰ ἄλλη μικρὴ μερίδα (ἡ Ἐκκλησία ὡς σῶμα Χριστοῦ) ἐπιλέγει τὴ ριζικὴ ἀντιμετώπιση τῶν συνεισῶν διὰ τῆς προσέγγισης τῆς αἰτίας ποὺ τὶς προκάλεσε, καὶ ἡ ὁποία συμπυκνώνεται στό: *ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. Μὴ οὖν μεριμνήσητε εἰς τὴν αὔριον· ἡ γὰρ αὔριον μεριμνήσει τὰ ἑαυτῆς (Μτ 6:33-34), φέροντας ὡς παράδειγμα τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ, ποὺ δὲν «ἐργάζονται» γιὰ τὴν τροφή ἢ γιὰ τὴν ἐνδυμασίαν τους, κι ὅμως ὁ Θεὸς μεριμνᾷ γι' αὐτά. Ἐαυτοὺς καὶ ἀλλήλους καὶ πᾶσαν τὴν ζῶν ἡμῶν Χριστῶ τῷ Θεῷ παραθώμεθα.*

Ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος δυσκολεύεται νὰ ἀντιληφθεῖ ὅτι ἡ τεχνολογία στὴν οὐσία τῆς εἶναι κάτι διαφορετικὸ ἀπὸ τὰ ἐργαλεῖα καὶ τὴ χρήση τους. Ὅμως, φιλόσοφοι καὶ ἐπιστήμονες ἔχουν μιλήσει κι ἔχουν ἐπισημάνει αὐτὴ τὴ διαφορά. Ὁ Martin Heidegger (*Die Frage nach der Technik*, 1954) ἐδῶ καὶ δεκαετίες ἔχει προειδοποιήσει ὅτι: «ἡ οὐσία τῆς τεχνολογίας κατὰ κανένα τρόπο δὲν εἶναι κάτι τὸ τεχνικὸ». Ἡ τεχνικὴ, ὅπως σημειώνει ὁ Σπ. Κυριαζόπουλος (*Ἡ καταγωγὴ τοῦ τεχνικοῦ πνεύματος*, 1965, σ. 15): «δὲν ἐμφανίζεται εἰς τὴν ἐποχὴν μας ὡς ἰδιότης ἀπλῶς καὶ μόνον τοῦ τεχνίτου, ἀλλ' εἶναι ἡ στάσις τοῦ ἀνθρώπου ἐντὸς τοῦ κόσμου [...]. Δὲν εἶναι λοιπὸν ἡ τεχνικὴ ἀπλῶς τὸ σύνολον τῶν μηχανικῶν ἀντικειμένων, ἀλλ' ὁ τρόπος, διὰ τοῦ ὁποῖου δημιουργοῦνται τὰ σύγχρονα προβλήματα καὶ ἡ μέθοδος τῆς λύσεως των καὶ ἀπὸ

τῆς ἀπόψεως αὐτῆς ἢ προϋπόθεσις τῆς ἀνθρωπίνης οὐσίας. Ἴδου διατί ὁ λόγος περὶ τεχνικῆς δὲν ἀναφέρεται εἰς τὰ πράγματα ἀλλ' εἰς τὸν ἄνθρωπον· δὲν εἶναι λόγος περὶ τεχνικοῦ ἔργου, ἀλλὰ περὶ τεχνικοῦ πνεύματος». Ἐπομένως, τὰ τεχνολογικὰ ἐπιτεύγματα ἐνσαρκώνουν τὸ «τεχνικὸ πνεῦμα», ἀποτελοῦν συνέπεια καὶ ἔκφρασή του, ἀλλὰ δὲν ταυτίζονται μὲ αὐτό.

Πρέπει νὰ σκεφθοῦμε τὸ αὐτονόητο: ὅτι καμμία τεχνολογικὴ καινοτομία καὶ ἐξέλιξη δὲν εἶναι οὐδέτερη. Κάθε καινούργια τεχνολογία ἀνατρέπει τὴν προηγούμενη τάξη τῶν πραγμάτων. Δὲν ἔχει σημασία πῶς χρησιμοποιοῦμε ἓνα καινούριο μέσο. Ἀκόμα καὶ ἡ λεγόμενη «καλὴ» χρῆση του, ἀνατρέπει τὴν ἀντίληψη τοῦ κόσμου, ποὺ εἴχαμε μέχρι ἐκεῖνη τῆ στιγμῆς. Ἡ συνείδησή μας, ἡ συμπεριφορά μας, ἡ σκέψη μας προσαρμόζονται στὶς δυνατότητες καὶ συνηθίζουν στὶς εὐκολίες ποὺ μᾶς παρέχει.

Θὰ μπορούσε νὰ πεῖ κάποιος ὅτι ἡ βαθύτερη καὶ λανθάνουσα λειτουργία τῆς τεχνολογίας εἶναι νὰ κρύβει καὶ νὰ κρύβεται. Ἡ οὐσία της ἀναφέρεται στὸν σκοπὸ ποὺ ἐνέχει τὸ ἐργαλεῖο. Κάθε ἐργαλεῖο ἐμπεριέχει ἓνα σκοπὸ ποὺ ὑπαγορεύτηκε ἀπὸ τὴν ἀνάγκη γιὰ μιὰ λειτουργία. Καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ ἐργαλείου ὑπάρχει πέρα ἀπὸ τὴ χρῆση του. Ἡ ἐστίαση στὴ χρῆση ἀπομακρύνει τὴ συζήτηση ἀπὸ τὴν οὐσία τῆς τεχνολογίας, ποὺ ὀρίζεται ἀπὸ τὴ στάση τοῦ ἀνθρώπου ἀπέναντι στὸν Θεὸ καὶ τὴ φύση. Ἡ χρῆση δὲν ἐξαγιάζει τὸν σκοπὸ, ὅπως ὁ σκοπὸς δὲν ἐξαγιάζει τὸ ἐργαλεῖο (ἢ τὸ μέσον). Ἡ τεχνικὴ ὡς στάση ζωῆς δὲν εἶναι ἀπλῶς ἐπακόλουθο, ἀλλὰ καὶ παράγοντας μιᾶς ἄλλης ἀντίληψης περὶ ἀνθρωπότητας, κόσμου καὶ Θεοῦ.

Ἡ «τεχνολογικοποίηση» τοῦ ἀνθρώπινου βίου εἶναι πλέον καθολικὴ καὶ λαμβάνει διαστάσεις σωτηριολογικές, ὑπαρξιακές, ὄντολογικές. Ἡ πίστη στὴν τεχνολογικὴ πρόοδο καὶ ἡ διευκόλυνση ποὺ αὐτὴ παρέχει λαμβάνουν στὸ ἐδῶ καὶ τώρα διαστάσεις μεσσιανικοῦ χαρακτήρα, ἀποδυναμώνοντας καὶ ὑποσκάπτοντας κάθε παραδοσιακὴ ἔκφραση θρησκευτικότητας. Μὲ βάση τὰ προαναφερθέντα, προκύπτει ἓνα κρίσιμο ἐρώτημα: Κατὰ πόσον ἀλλοιώνεται ἡ θεολογικὴ μας ταυτότητα καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ μας συνείδηση ἀπὸ τὴ μεσολάβηση τῆς τεχνολογίας;

Μία ἀπὸ τὶς ἀντινομίες τοῦ σύγχρονου πολιτισμοῦ ἔγκειται στὸ ὅτι ἀφ' ἑνὸς εἶναι ὑλιστικὸς καὶ ἀφ' ἑτέρου προβάλλει ἓνα ἄυλο, εἰκονικὸ μοντέλο ζωῆς. Κατὰ βάθος ὁ σύγχρονος πολιτισμὸς, ἀποδεσμευόμενος ἀπὸ τὴν ὕλη, ἐξαυλούμενος, ὑποτιμᾷ τὴν ὕλη σὲ τέτοιο βαθμὸ, ὥστε νὰ διερωτᾶται κανεὶς μήπως ἡ Σάρκωση καθίσταται «ἄνευ νοήματος» καὶ ἢ κατὰ Χριστὸν μεταμόρφωση τῆς ὕλης ἀνέφικτη.

Ἐνώπιον αὐτῶν τῶν περίπλοκων ζητημάτων, ἡ Ὀρθόδοξη Θεολογία μᾶς ὑπενθυμίζει ὅτι οἱ ἀντινομίες δὲν θὰ ἀρθοῦν ἐντὸς τῆς ἱστορίας οὔτε ἐκ τῆς ἱστορίας. Αὐτὴ ἡ διακήρυξη ἔχει ὄντολογικὴ ἀξία. Ἡ Θεολογία δὲν ὑπάρχει γιὰ νὰ κατηγορεῖ, νὰ ἐπιτίθεται, ἀλλὰ γιὰ νὰ διακρίνει τὰ ὅρια τῶν ὄντων, ὅπως θὰ ἔλεγε ὁ Τερτυλλιανός (*Ad Nationes, De carne Christi*, κ.ά.). Ἀκόμα καὶ τὰ ζιζάνια ἀφήνει νὰ ἀναπτύσσονται ἀνάμεσα στὶς ὑγιεῖς φύτρες. Σήμερα, καλεῖται νὰ ὀριοθετήσῃ κριτικὰ τὶς προϋποθέσεις τοῦ τεχνικοῦ πνεύματος ὡς στάσης ζωῆς, ποὺ ἀναζητεῖ τὴ λύτρωση στὸ κτιστό, καὶ νὰ ἀναγγεῖλει μία αὐθεντικὴ πρόταση ζωῆς σὲ ἓναν πλανήτη ποὺ κινδυνεύει μὲ ὀλοκληρωτικὴ καταστροφή. Καὶ ὁ θεολογικὸς λόγος τῆς Ἐκκλησίας καλεῖται, γιὰ ἀκόμη μία φορά, νὰ περισώσει καὶ νὰ ἀναδείξει τὴν ἀξία τῆς ὕλης καὶ τοῦ σώματος, «ὕπὲρ ὧν» ὁ Χριστὸς ἐτέχθη, «ἀπέθανε» (Ῥωμ. 5:8) καὶ Ἀνέστη, ὀριοθετώντας τὴ ζωηφόρο ἀλήθεια τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς.

Ἀλέξανδρος Ἰ. Κατσιάρας
Διευθυντῆς Συντάξεως τοῦ περ. Θεολογία

Οἱ Προκαθήμενοι καὶ οἱ ἐκπρόσωποι
τῶν Αὐτοκεφάλων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν
θὰ ἀπευθύνουν χαιρετισμὸ
κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ Συνεδρίου.

Στὸ ἐξώφυλλο: Λεπτομέρεια ἀπὸ εἰκαστική δημιουργία
τοῦ Χρήστου Παπανικολάου. Τὸ ἔργο θὰ ἀποκαλυφθεῖ
κατὰ τὴν ἔναρξη τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου,
τὴν Πέμπτη 12 Ὀκτωβρίου 2023,
στὸ Ἀμφιθέατρο Νίκος Σκαλκώτας.

Τετάρτη 11 Ὀκτωβρίου
Ἱερὸς Μητροπολιτικὸς Ναὸς Ἀθηνῶν

Τελετὴ Ἱεναρξίης*

Κήρυξη τῆς Ἱεναρξίης τῶν Ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου
παρουσία

18.30-19.00

τῆς Α.Ε. τῆς Προέδρου τῆς Δημοκρατίας
Κατερίνας Σακελλαροπούλου

τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου
κ. Βαρθολομαίου

τῆς Α.Θ.Μ. τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν
καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου Β΄

Προκαθημένων καὶ Ἐκπροσώπων
Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν

Πολιτικῶν, Δικαστικῶν καὶ Στρατιωτικῶν Ἀρχῶν

Κεντρικὴ διάλεξη:

19.00-19.30

Χρυσόστομος Σταμούλης (Καθηγητῆς Α.Π.Θ.)
Ἀπὸ τὸν ὑλικὸ στὸν ἄυλο κόσμον: Πῶς φθάσαμε ὡς ἐδῶ;

Συντονίζει ὁ Ἀλέξανδρος Κατσιάρας
Γραμματέας τῆς Ὄργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Συνεδρίου

* Λόγω τοῦ περιορισμένου χώρου, στὴν Τελετὴ Ἱεναρξίης θὰ παραστοῦν μόνον ὅσοι ἔχουν λάβει ὀνομαστικὴ πρόσκληση.

Στὶς ἐπόμενες συνεδρίες (12-14 Ὀκτωβρίου), ποὺ θὰ γίνουν στὸ Μέγαρο Μουσικῆς Ἀθηνῶν, ἡ εἴσοδος εἶναι ἐλεύθερη.

Πέμπτη 12 Ὀκτωβρίου
(Αμφιθέατρο Νίκος Σκαλικώτας)

Α΄ Συνεδρία:
Διαβάζοντας και ἐρμηνεύοντας
τὴν Πατερικὴ Παράδοση στὶς μέρες μας

Προεδρεῖο: Σεβ. Μητρ. Σύρου κ. Δωρόθεος
Καθ. Κωνσταντῖνος Κορναράκης

09.30-09.50	Μιλτιάδης Κωνσταντίνου (Ὁμότιμος Καθηγητής, Α.Π.Θ.) <i>Ἡ ἐνότητα Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης ὡς προ- ϋπόθεση ὀρθόδοξης ἐρμηνευτικῆς τῆς Βίβλου: Παραδοσιακὴ καὶ σύγχρονη Ἑρμηνευτικὴ σὲ διάλογο</i>
09.50-10.10	π. Sergio Mainoldi (Διδάσκων, Università di Salerno) <i>Ἡ Πατερικὴ θεολογία ἔναντι τοῦ Γνωστικισμοῦ ὡς ἐρμηνευτικὸ κλειδί γιὰ τὴν κατανόηση τοῦ σύγχρονου μετανθρωπισμοῦ</i>
10.10-10.30	Συζήτηση
10.30-10.50	Paul L. Gavrilyuk (Καθηγητής, St. Tomas University, Minnesota) <i>Τρεῖς ἐπαναπροσεγγίσεις τῆς πατερικῆς θεολογίας κατὰ τὸν 20^ο αἰ.: Φλωρόφσκυ, Λόσσκυ καὶ Σμέμαν</i>
10.50-11.10	Paul Ladouceur (Διδάσκων, University of Toronto) <i>Πατερικὴ παράδοση καὶ παραδοσιαρχία στὴ σύγχρονη Ὀρθοδοξία</i>
11.10-11.30	Συζήτηση
11.30-12.00	Διάλειμμα γιὰ καφέ

Πέμπτη 12 Ὀκτωβρίου
(Αμφιθέατρο Νίκος Σκαλκώτας)

Β΄ Συνεδρία:
Ἡ Ὀρθόδοξη θεολογία καὶ Ἐκκλησία
ἀπέναντι στὶς προκλήσεις τῆς Ἱστορίας:
προδικάζει τὸ παρελθὸν τὸ μέλλον;

Προεδρεῖο: Σεβ. Μητρ. Νέας Ἰωνίας κ. Γαβριήλ
Ὁμ. Καθηγητῆς Γεώργιος Μαρτζέλος

Δημήτριος Ν. Μόσχος (Καθηγητῆς, Ε.Κ.Π.Α.) <i>Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία στὸ πνευματικὸ τοπίο τῆς μετανεωτερικότητας</i>	12.00-12.20
Edward Siecienski (Καθηγητῆς, Stockton University) <i>Ἡ Ἱστορία τῶν Δογμάτων ὡς οἰκουμενικὸ μέλημα</i>	12.20-12.40
Βασίλειος Ν. Μακρίδης (Καθηγητῆς, Universität Erfurt) <i>Ὁ Ὀρθόδοξος Χριστιανισμὸς μεταξὺ Νεωτερικότητας καὶ Μετανεωτερικότητας: Κριτικὴ ἐπισκόπηση ἐνὸς πολὺπλευρου θέματος</i>	12.40-13.00
Συζήτηση	13.00-13.30

13.30-15.00 Διάλειμμα γιὰ φαγητὸ

Πέμπτη 12 Ὀκτωβρίου
(Αμφιθέατρο Νίκος Σκαλκώτας)

Γ΄ Συνεδρία:
Ἡ Ὀρθόδοξη Θεολογία σήμερα

Προεδρεῖο: Σεβ. Μητρ. Ἰλίου κ. Ἀθηναγόρας
Καθ. Νικόλαος Μαγγιώρος

15.00-15.20	Elias Assaad Kattan (Καθηγητής, Münster Universität) <i>Ὁρθόδοξη θεολογία καὶ φιλοσοφικὴ ἐρμηνευτικὴ: μιὰ σχέση προβληματικὴ;</i>
15.20-15.40	Χαράλαμπος Βέντης (Ἀναπληρωτὴς Καθηγητής, Ε.Κ.Π.Α.) <i>Ὁρθόδοξία καὶ ἀναστοχαστικὴ σκέψη: ἓνα ἀπόκρημνο μὰ ἐφικτὸ θεολογικὸ τόλμημα</i>
15.40-16.00	Στυλιανὸς Τσομπανίδης (Καθηγητής, Α.Π.Θ.) <i>Ἡ ἀναγκαιότητα τῆς σάρκωσης: Ἡ συμβολὴ τῆς ὀρθόδοξης θεολογίας στὴν οἰκουμενικὴ πορεία γιὰ μιὰ δίκαιη καὶ βιώσιμη κοινωνία</i>
16.00-16.30	Συζήτηση

16.30-17.00 Διάλειμμα γιὰ καφέ

Πέμπτη 12 Ὀκτωβρίου
(Αμφιθέατρο Νίκος Σκαλκώτας)

Δ΄ Συνεδρία:
Ἡ Θεία Λατρεία
στὴν ἐποχὴ τῆς ψηφιακῆς πραγματικότητας

Προεδρεῖο: Σεβ. Μητρ. Κίτρου κ. Γεώργιος
Καθ. Παναγιώτης Σκαλτσῆς

Basilius Groen (Ὁμότιμος Καθηγητής, University of Graz) <i>Διαδραστικὸ δίκτυο 2.0 καὶ ἡ «κάτωθεν λατρεία»</i>	17.00-17.20
Πανιερ. Ἐπίσκοπος Δυτ. Ἀμερικῆς, κ. Μάξιμος (Καθηγητής, Θεολογικὴ Σχολὴ Τιμίου Σταυροῦ, Βοστώνη) <i>Εἰκονικὴ ἐπικοινωνία καὶ ἡ ἀλήθεια τῆς ὑπαρξῆς</i>	17.20-17.40
π. Στέφανος Αλεξόπουλος (Ἀναπλ.Καθηγητής, Catholic University of America) <i>Ἡ θεία λατρεία μεταξὺ θεολογίας, εὐσέβειας καὶ ψηφιακῆς πραγματικότητας: μερικὲς σκέψεις καὶ προβληματισμοὶ</i>	17.40-18.00
Συζήτηση	18.00-18.30

Μουσικὴ Ἐκδήλωση
γιὰ τὰ 100 χρόνια τοῦ περ. Θεολογία καὶ τῆ 15ετῆ Διακονία
τῆς Α.Μ. ὡς Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν
καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου Β΄

«Γιὰ τὴν Οἰκουμένη»

Συναυλία παραδοσιακῶν τραγουδιῶν
διασκευασμένων γιὰ συμφωνικὴ ὀρχήστρα καὶ χορωδία,
σὲ πρώτη παγκόσμια ἐκτέλεση

19.30

(Αἴθουσα
Τριάντη)

Πέμπτη 12 Ὀκτωβρίου
(Αἴθουσα Ἀλεξάνδρα Τριάντη)

«Γιὰ τὴν Οἰκουμένη»

Ἡ παραδοσιακὴ μουσικὴ τῆς Ἑλλάδος προσεγγίζεται σὲ σύζευξη μὲ τὶς μουσικὲς κουλτοῦρες τῶν ἄλλων χωρῶν, μὲ ἀποτέλεσμα ἡ παραδοσιακὴ μας μουσικὴ νὰ προβάλλεται καὶ μὲ αὐτὸν τὸν εἰδικὸ τρόπο ἀνὰ τὴν οἰκουμένη. Διατηρήθηκαν οἱ μελωδικὲς γραμμὲς τῶν παραδοσιακῶν τραγουδιῶν, ἐντασσόμενες σὲ μία ἰδιαίτερη ἐνορχήστρωση γιὰ συμφωνικὴ ὀρχήστρα μὲ συμμετοχὴ παραδοσιακῶν ὀργάνων, ἐγχώριων καὶ μὴ. Μέσα ἀπὸ τὶς ὑπέροχες μελωδίες τῆς ἐλληνικῆς μουσικῆς παράδοσης θὰ ἀναδυθεῖ ἓνας περίτεχος συνδυασμὸς ἀπὸ μουσικὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου, ὅπως, ἡ συγγένεια τῆς πεντατονικῆς τῆς Ἡπείρου μὲ αὐτὴν τῆς Κίνας, τῆς Ἀσίας γενικότερα, καὶ τῆς τζαζ μουσικῆς.

Ἑρμηνεῖα – Διασκευὲς παραδοσιακῶν τραγουδιῶν:
Εὐάγγελος Γιαμούρης, Διεθνῆς τενόρος καὶ μουσικὸς
Διεύθυνση Ὀρχήστρας: **Δρ Εὐστάθιος Ἀρβανίτης**

Εἰδικοὶ προσκεκλημένοι οἱ διάσημοι καλλιτέχνες:
Vittorio Grigolo, Διεθνῆς τενόρος
Alain Lefèvre, Πιανίστας καὶ συνθέτης

Συμμετέχει:
Ὁ τενόρος **Awn Maarouf**

Συνοδεύουν οἱ ὀρχήστρες:
Academica Orchestra
Eutechnian Ecumenical Orchestra
Underground Orchestra

Ἐξάρχων: **Ὀδυσσέας Κορέλης**

Χορωδίες:
Μεικτὴ Χορωδία "Ambitus" Λεοντείου Σχολῆς Νέας Σμύρνης.
Διδασκαλία – Διεύθυνση Χορωδίας: Κατερίνα Βασιλικοῦ
Μικτὴ Χορωδία Δήμου Κηφισιάς.
Διδασκαλία – Διεύθυνση Χορωδίας: Θανάσης Ἀρβανίτης

Ἐνορχήστρωση: **Ὀρέστης Ζαφειρόπουλος**

Συνδιοργάνωση μὲ τὴν Περιφέρεια Ἀττικῆς

Παρασκευή 13 Ὀκτωβρίου
(Αμφιθέατρο Νίκος Σκαλκώτας)

Ε΄ Συνεδρία:
Ένας καινούργιος «ψηφιακός» κόσμος:
ποῦ εἶναι τὸ καλὰ λίαν; (I)

Προεδρεῖο: Σεβ. Μητρ. Νέας Σμύρνης κ. Συμεών
Καθ. Ἐμμανουὴλ Καραγεωργούδης

Σεβ. Μητρ. Ναυπάκτου καὶ Ἁγίου Βλασίου κ. Ἱερόθεος <i>Ὁ θεολογικὸς λόγος ἀνάμεσα στὴν ἄυλη πραγματικότητα καὶ τὸν ὕλισμὸ</i>	09.30-09.50
Κωνσταντῖνος Πέτσιος (Καθηγητῆς, Πανεπιστήμιο Ἰωαννίνων) <i>Ἡ θέαση τοῦ κόσμου ὡς ὕπαρ: πρὸς μιὰ νέα μετα-φυσική;</i>	09.50-10.10
π. Brandon Gallaher (Ἀναπληρωτῆς Καθηγητῆς, Exeter University) <i>Θεανθρωπισμὸς καὶ ἀνθρωποθεϊσμός: Μιὰ Ὀρθόδοξη ἀπάντηση στὸν μετανθρωπισμὸ</i>	10.10-10.30
Συζήτηση	10.30-11.00

11.00-11.30 Διάλειμμα γιὰ καφέ

Παρασκευή 13 Ὀκτωβρίου
(Αμφιθέατρο Νίκος Σκαλκώτας)

Στ' Συνεδρία:

Τό «κατ' εικόνα» στην εποχή τῆς τεχνητῆς νοημοσύνης
καὶ τῆς ψηφιακῆς τεχνολογίας

Προεδρεῖο: Σεβ. Μητρ. Κεφαλληνίας κ. Δημήτριος
Ἀναπλ. Καθηγητῆς Νικόλαος Ξιώνης

11.30-11.50	Παναγιώτης Χριστιᾶς (Ἀναπληρωτῆς Καθηγητῆς, Παν. Κύπρου) <i>Ίσχύς, τεχνητὴ νοημοσύνη καὶ ἀπόφαση</i>
11.50-12.10	Τέλης Τύμπας (Καθηγητῆς, Ε.Κ.Π.Α.) <i>Τεχνολογία, Καπιταλισμός, Ἱστορία: Ὁ ἀσίγαστος πόθος μιᾶς τεχνητῆς νοημοσύνης, τὰ συσσωρευόμενα πάθη τῶν πλασμάτων τῆς φύσης</i>
12.10-12.30	Συζήτηση
12.30-12.50	Χαράλαμπος Τσέκερης (Ἐρευνητῆς Β', Ε.Κ.Κ.Ε.) <i>Ὁ ἀνθρώπινος ἑαυτὸς στὴ δίνη τῆς ψηφιακῆς πραγματικότητας</i>
12.50-13.10	Mariyan Stoyadinov (Ἀναπλ. Καθηγητῆς, University of Veliko Tarnovo) <i>Τεχνολογία καὶ ἀλλοτριώση</i>
13.10-13.30	Συζήτηση

13.30-15.00 Διάλειμμα γιὰ φαγητὸ

Παρασκευή 13 Ὀκτωβρίου
(Αμφιθέατρο Νίκος Σκαλκώτας)

Ζ΄ Συνεδρία:
Ἐκκλησιολογικές προκλήσεις τοῦ μετανεωτερικοῦ κόσμου

Προεδρεῖο: Σεβ. Μητρ. Λαρίσης κ. Ἱερώνυμος
Ὁμ. Καθηγητῆς Βλάσιος Φειδᾶς

π. Cyril Hovorun (Καθηγητῆς, Stockholm University) <i>Πρόταση γιὰ μιὰ Ἐκκλησιολογία τοῦ μέλλοντος</i>	15.00-15.20
π. Radu Bordeianu (Αναπληρωτῆς Καθηγητῆς, Duquesne University) <i>Ἐκκλησιολογία τῆς ἐνορίας στήν ψηφιακή ἐποχή</i>	15.20-15.40
Συζήτηση	15.40-16.00
David Heith-Stade (Διδάσκων, Universität Wien) <i>Πέρα ἀπ' τήν Αὐτοκεφαλία: Πρότυπα τοπικῆς ἐκκλησίας στήν κανονική παράδοση γιὰ τή μετανεωτερική ἐποχή</i>	16.00-16.20
Σεβ. Μητροπολίτης Περιστερίου κ. Γρηγόριος (Καθηγητῆς, Ε.Κ.Π.Α.) <i>Ἡ ἐξω-κοσμική φανέρωση μιᾶς ἄυλης πραγματικότητας στήν ἔνυλη καί ἄυλη μετα-νεωτερικότητα</i>	16.20-16.40
Συζήτηση	16.40-17.00

17.00-17.30 Διάλειμμα γιὰ καφέ

Παρασκευή 13 Ὀκτωβρίου
(Αμφιθέατρο Νίκος Σκαλικώτας)

Η΄ Συνεδρία:

Ένας καινούργιος «ψηφιακός» κόσμος:
πού είναι τὸ καλὰ λίαν; (II)

Προεδρεῖο: Σεβ. Μητρ. Λαγκαδᾶ κ. Πλάτων
Καθηγητῆς Ἀπόστολος Κραλίδης

17.30-17.50	Χρῆστος Τερέζης (πρ. Καθηγητῆς, Παν. Πατρῶν) <i>Ὅροι ἀνάγνωσης τῶν ἀλλοτριωτικῶν παρεμβάσεων τῆς σύγχρονης τεχνολογίας στὸν προσωπικὸ καὶ στὸν συλλογικὸ βίο κατὰ τὸν Jean Francois Lyotard</i>
17.50-18.10	Σεβ. Μητροπολίτης Κρήνης κ. Κύριλλος (Καθηγητῆς, Ε.Κ.Π.Α.) <i>Εἰκονικὴ καὶ ψηφιακὴ πραγματικότητα στὶς ἄλλες θρησκείες</i>
18.10-18.30	Συζήτηση
18.30-18.50	Στέφανος Ζαφειρίου (Καθηγητῆς, Imperial College, London) <i>Σκέψεις πάνω στὶς Μεταφυσικὲς, Φιλοσοφικὲς καὶ Θεολογικὲς καταβολὲς τῆς Τεχνητῆς Νοημοσύνης</i>
18.50-19.10	Καλλιόπη Ρηγοπούλου (Ὁμότιμη Καθηγήτρια, Ε.Κ.Π.Α.) <i>Τέχνη, τεχνολογία καὶ εἰκόνα</i>
19.10-19.30	Συζήτηση

Σάββατο 14 Ὀκτωβρίου
(Αμφιθέατρο Νίκος Σκαλκώτας)

Εἰδικὴ Διάλεξη

Προεδρείο: Καθηγ. Κίρκη Κεφαλέα

π. Νικόλαος Λουδοβίκος

(Καθηγητής, Παν. Ἰωαννίνων)

*Ὁ Τεχνο-πίθηκος καὶ ἡ Ἀλήθεια:
εἶναι δυνατὴ μιὰ σύγχρονη ἐρμηνευτικὴ
τῆς Ὁρθόδοξης θεολογίας;*

09.15-09.45

Συζήτηση

09.45-09.55

10.00-14.00 Ἀνακοινώσεις σὲ Παράλληλες Συνεδρίες
(Τὸ Πρόγραμμα τῶν Ἀνακοινώσεων στὴ σελ. 23)

14.00-15.30 Διάλειμμα γιὰ φαγητὸ

Σάββατο 14 Ὀκτωβρίου
(Αμφιθέατρο Νίκος Σκαλικώτας)

Θ΄ Συνεδρία:
Πίστη και ἐπιστήμη:
ἐπαναπροσεγγίσεις και ἀναπροσδιορισμοὶ

Προεδρεῖο: Σεβ. Μητρ. Μάνης κ. Χρυσόστομος
Ἀναπλ. Καθηγητῆς Χρῆστος Καραγιάννης

15.30-15.50	Gayle Woloschak (Καθηγήτρια, Zygon Center for Religion and Science) <i>Πίστη, ἐπιστήμη και μυστήριο στὴν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία</i>
15.50-16.10	Χρῆστος Χριστοδούλου (Ἐπίκουρος Καθηγητῆς, Ε.Μ.Π.) <i>Εἶναι ἡ ἐπιστήμη οὐδέτερη;</i>
16.10-16.30	Βασίλης Καραποστόλης (Ὁμότιμος Καθηγητῆς Ε.Κ.Π.Α.) <i>Ὅταν ἡ συνείδηση δελεάζεται ἀπὸ τὴν ὄραση</i>
16.30-17.00	Συζήτηση

17.00-17.30 Διάλειμμα γιὰ καφέ

Σάββατο 14 Ὀκτωβρίου
(Αμφιθέατρο Νίκος Σκαλκώτας)

Ι΄ Συνεδρία:
Ἡ θεολογία μπροστά στα ὄντολογικά
καὶ ἠθικά διλήμματα τῆς τεχνολογίας

Προεδρεῖο: Σεβ. Μητρ. Μαρωνείας κ. Παντελεήμων
Ἀναπλ. Καθηγήτρια Βασιλικὴ Σταθοκώστα

Θεοφάνης Τάσης (Διδάσκων, Alpen-Andria Universität) <i>Τεχνητὴ νοημοσύνη καὶ ἀνθρώπινες ἀξίες</i>	17.30-17.50
Σταυρούλα Τσινόρεμα (Καθηγήτρια, Παν. Κρήτης) <i>Υπάρχουν καὶ γιατί πρέπει νὰ ὑπάρχουν ἠθικά ὅρια στὴ χρήση τῶν ἐπιστημονικῶν ἐπιτευγμάτων καὶ τῶν τεχνολογιῶν;</i>	17.50-18.10
Συζήτηση	18.10-18.30
Δημήτρης Μπεκριδάκης (ΜΑ Θρησκευολογίας, Ε.Κ.Π.Α.) <i>Deus ex machina: Θρησκεία καὶ Θεολογία στὴν ἐποχὴ τοῦ Deus Technologicus</i>	18.30-18.50
Ζαμπία Ἀγριμάκη (Δρ Νεοελ. Φιλολογίας, Παν. Κρήτης) <i>Πέρα ἀπὸ τὴν καλὴ καὶ τὴν κακὴ χρήση: Ἡ «αὐτοεκπληρούμενη προφητεία» (;) τῶν ἀφηγήσεων ἐπιστημονικῆς φαντασίας</i>	18.50-19.10
Συζήτηση	19.10-19.30
Καταληκτῆρια τοποθέτηση ἀπὸ τὸν Διευθυντὴ τοῦ Κλάδου Ἐκδόσεων Θεοφιλέστατο Ἐπίσκοπο Ὁρεῶν κ. Φιλόθεο	

07.00-10.30

Θεία Λειτουργία

στὸν

Ἱερό Μητροπολιτικὸ Ναὸ Ἀθηνῶν

Μετὰ τὸ πέρας τῆς Θείας Λειτουργίας θὰ ὑπάρξει ξενάγηση
γιὰ τοὺς ὁμιλητὲς τοῦ συνεδρίου
στὸ Κειμηλιαρχεῖο τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ
ἀπὸ τὸν πρωτοπρεσβύτερο π. Θωμᾶ Συνοδινὸ

Σάββατο 14 Ὀκτωβρίου
Παράλληλες Συνεδρίες (Α΄, 10.15-12.00)

Πρόγραμμα Παράλληλων Συνεδριῶν

Πρόεδρος: Jelisei Heikkilä
Δρ Θεολογίας

Αΐθουσα MS 3.2

Θεόφιλος Ἀμπατζίδης (Δρ Θεολογίας) 10.15-10.35
*Τὸ αἶτημα τῆς ἀνθρώπινης ἀναβάθμισης
ὡς πρόκληση τῆς Χριστιανικῆς ἀνθρωπολογίας*

Ἀχιλλέας Π. Δελλόπουλος (Δρ Θεολογίας) 10.35-10.55
*Ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος ὄχι ὡς μετα-ἄνθρωπος
ἀλλὰ ὡς κατὰ φύσιν ἄνθρωπος ἐν Χριστῷ:
Ἡ συμβολὴ τῆς Ὁρθόδοξης Θεολογίας*

Δημήτριος Κ. Χοῖλου (Δρ Θεολογίας) 10.55-11.15
*«Δεῦτε οἰκοδομήσωμεν ἑαυτοῖς πόλιν καὶ πύργον,
οὗ ἔσται ἡ κεφαλὴ ἕως τοῦ οὐρανοῦ»:* Τεχνητὴ
Νοημοσύνη καὶ πρόσωπο:
ἐξέλιξη ἢ ὕβρις;

Γεώργιος Κουννούσιης (Ε.ΔΙ.Π., 11.15-11.35
Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου)
*Ὁ νεωτερικὸς ἄνθρωπος στὴν ψηφιακὴ ἐποχὴ:
ἀνώνυμο ἄτομο ἢ ἐπώνυμο πρόσωπο;*

Συζήτηση 11.35-12.00

Πρόεδρος: Νικόλαος Ἐμμ. Τζιράκης
Ὁμότιμος Καθηγητὴς Ε.Κ.Π.Α.

Αΐθουσα MS 3.3

Παναγιώτης Θωμᾶ (Δρ Θεολογίας) 10.15-10.35
*Ἀπὸ τὸ ἄυλο τῆς διαμεσολαβημένης ἐπικοινωνίας
στὴν ψυχοσωματικὴ μέθεξι.
Νύξεις γιὰ τὴ σημαντικότητά τῆς ἐνσάρκωσης
στὸν σύγχρονο πολιτισμὸ*

Σάββατο 14 Ὀκτωβρίου
Παράλληλες Συνεδρίες (Α΄, 10.15-12.00)

10.35-10.55	Διονύσιος Σκλήρης (Δρ Ἑλληνικῶν Σπουδῶν) <i>Συνείδηση, σωματικότητα καὶ νοημοσύνη στὴν ἐποχὴ τοῦ Διαδικτύου τῶν πραγμάτων καὶ τῶν σωμάτων</i>
10.55-11.15	Ἰωάννης Κουτσοσίμος (Δρ Θεολογίας) <i>Ὁ χρόνος τοῦ ἀνθρώπου, ὁ «τόπος» τοῦ Θεανθρώπου</i>
11.15-11.35	Σπυρίδων-Ἰωάννης Βουγιουκλάκης (Δρ Θεολογίας) <i>Ἡ Τεχνητὴ Νοημοσύνη ἀπέναντι στὴν ὀρθόδοξη προσέγγιση τῆς ἔννοιας τοῦ προσώπου</i>
11.35-12.00	Συζήτηση

Αἴθουσα MS 3.4

Πρόεδρος: π. Ἀρίσταρχος Γκρέκας
Ἐπίκουρος Καθηγητὴς Ε.Κ.Π.Α

10.15-10.35	Κων. Κωτσιόπουλος (Καθηγητὴς, ΑΠΘ) <i>Πολλαπλὴ Νεωτερικότητα; Ἵστερη Νεωτερικότητα ἢ Μετανεωτερικότητα; Κοινωνιολογικὲς καὶ θεολογικὲς ἀμφισημίες</i>
10.35-10.55	Κερασένια Σ. Παπαλεξίου (Ε.ΔΙ.Π, Ε.Κ.Π.Α.) <i>Ἡ ἔντεχνος σοφία τῆς Ἀθηνᾶς στὸν μῦθο τοῦ Προμηθέα VS τεχνικὸ πνεῦμα τῆς ὕστερης Νεωτερικότητας</i>
10.55-11.15	Κωνσταντῖνος Σιδῶμος (Δρ Ἱατρικῆς) <i>Τεχνολογίες τοῦ μέλλοντος καὶ οἱ ἐπιδράσεις τους στὴν κοινωνία καὶ τὴν ἀνθρώπινη συμπεριφορὰ</i>
11.15-11.35	Ἰωάννης Ευδάκης (Δρ Θεολογίας) <i>Ἡ ψηφιακὴ θρησκεία: Ἡ θρησκεία στοὺς νεομυθολογικοὺς κόσμους τῶν βιντεοπαιχνιδιῶν</i>
11.35-12.00	Συζήτηση

Σάββατο 14 Ὀκτωβρίου
Παράλληλες Συνεδρίες (Α΄, 10.15-12.00)

Πρόεδρος: Ἀθανάσιος Καψάλης
Καθηγητῆς Α.Ε.Α.Α.

Αἴθουσα MS II

Βασίλειος Τσίγκος (Καθηγητῆς, Α.Π.Θ.) <i>Ὁ ἄνθρωπος ὡς «ὄλον» στὴν ὀρθόδοξη θεολογία καὶ ζωὴ (ἀπάντηση στὶς προκλήσεις τῆς ψηφιακῆς ἐποχῆς)</i>	10.15-10.35
Βασίλειος Δ. Χριστοδουλάκης (Δρ Νομικῆς) <i>Γενετικὰ σχεδιασμένη σωτηρία;</i>	10.35-10.55
Μαρία Παζάρσκη (Ε.ΔΙ.Π, Ἀνωτάτη Ἐκκλησιαστικὴ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν) <i>Ὁ ἄνθρωπος ὡς δημιουργημὰ τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ Τεχνητὴ Νοημοσύνη</i>	10.55-11.15
Σταῦρος Φωτίου (Καθηγητῆς, Παν. Κύπρου) <i>Μία ἐκκλησιακὴ δυστοπία: τὸ ἐνδεχόμενο μιᾶς ψηφιακῆς ἐκκλησίας</i>	11.15-11.35
Συζήτηση	11.35-12.00

Πρόεδρος: Ἀθανάσιος Β. Γλᾶρος
Ἀναπλ. Καθηγητῆς Ε.Κ.Π.Α.

Ἀμφιθέατρο
Νίκος Σκαλκώτας

Γεώργιος Στεῖρης (Καθηγητῆς, Ε.Κ.Π.Α.) <i>Οἱ ἀνθρωπολογικὲς προκλήσεις τοῦ μετανθρωπισμοῦ</i>	10.30-10.50
Ἰωάννης Μαστρογεωργίου (Εἰδ. Γραμ. Μακροπρόθεσμοι Σχεδιασμοῦ, Πρ. τῆς Κυβέρνησης) <i>Τεχνητὴ νοημοσύνη καὶ Ἄνθρωπος, μιὰ ἀπόπειρα κατανόησης</i>	10.50-11.10

Σάββατο 14 Ὀκτωβρίου
Παράλληλες Συνεδρίες (Β΄ 12.30-14.00)

11.10-11.30 | Δημήτριος Ὀρφανίδης (Πρόεδρος Ἐφετῶν Αθηνῶν)
*Homo sapiens ἢ cyborg sapiens; Τέταρτη Βιομηχανική ἢ
Πρώτη Βιοτεχνολογική «Ἐπανάσταση»; ἀποσαφήνιση
μίας νέας μυθολογίας*

11.30-12.00 | Συζήτηση

12.00-12.30 | Διάλειμμα γιὰ καφέ

Ἄμφιθέατρο
Νίκος Σκαλκώτας

Πρόεδρος: Γεώργιος Ν. Φίλιας
Καθηγητὴς Ε.Κ.Π.Α.

12.30-12.50 | Σεβ. Μητρ. Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς
κ. Νικόλαος
*Τεχνητὴ Νοημοσύνη (ChatGPT):
Βιοηθικοὶ καὶ θεολογικοὶ προβληματισμοὶ*

12.50-13.10 | Κωνσταντῖνος Ἰ. Μπελέζος (Καθηγητὴς, Ε.Κ.Π.Α.)
*Συζητώντας μὲ μιὰ μηχανὴ τεχνητῆς νοημοσύνης περὶ
Ὁρθοδόξου Θεολογίας*

13.10-13.30 | Ἀπόστολος Β. Νικολαΐδης (Ὁμότ. Καθηγητὴς Ε.Κ.Π.Α.)
*Ἡ σύγχρονη τεχνολογία
ὡς θρησκευτικὸ ὑποκατάστατο*

13.30-14.00 | Συζήτηση

Σάββατο 14 Ὀκτωβρίου
Παράλληλες Συνεδρίες (B´ 12.30-14.00)

Πρόεδρος: π. Δημήτριος Μπαθρέλλος
Ἐπισκέπτης Καθηγητῆς Παν. Emory

Αἴθουσα MS 3.2

Ἀντώνης Λ. Σμυρναῖος (Καθηγητῆς, Παν. Θεσσαλίας) Ἐπιστημονικὸ φαντασιακὸ καὶ Ὁρθόδοξη Θεολογία: σύγκλιση, συνοδοιπορία ἢ ἀντίστιξη;	12.30-12.50
π. Ἀμφιλόχιος Μῆλτος (Δρ Ἱστορίας καὶ Θεολογίας) Ἡ πραγμάτωση τῆς Ἐκκλησίας στὴν ἐποχὴ τῆς ἄυλης πραγματικότητας	12.50-13.10
Τριαντάφυλλος Μπολτέτσος (Δρ Θεολογίας) Ἡ ποιμαντικὴ τῆς Ἐκκλησίας στὴν Ὑστερὴ Νεωτερικότητα	13.10-13.30
Μάκης Ἀνδρονόπουλος (Δημοσιογράφος–Συγγραφέας) Ἡ ἀθέατη πλευρὰ τῆς τεχνολογίας στὸν δημόσιο χώρο καὶ ἡ συσκότιση τῆς δημοκρατίας. Ὁ ρόλος τῆς Ἐκκλησίας στὴν ἐποχὴ τῆς Τεχνητῆς Νοημοσύνης	13.30-13.50
Συζήτηση	13.50-14.00

Πρόεδρος: π. Παντελεῆμων Τσορμπατζόγλου
Δρ Βυζαντινολογίας

Αἴθουσα MS 3.3

Πέτρος Ἀ. Παναγιωτόπουλος (Ἐπίκουρος Καθηγητῆς, Α.Π.Θ.) Θεολογικοὶ καὶ φιλοσοφικοὶ προβληματισμοὶ γιὰ τὴ χρήση ψηφιακῶν τεχνολογιῶν στὸ ἐνοριακὸ περιβάλλον	12.30-12.50
---	-------------

Σάββατο 14 Ὀκτωβρίου
Παράλληλες Συνεδρίες (Β΄ 12.30-14.00)

- 12.50-13.10 Ἀντώνης Τουλούμης (Δρ Ἀρχιτεκτονικῆς) -
Κατερίνα Μιχαλοπούλου (Δρ Ἀρχιτεκτονικῆς)
*Ἡ Ὀρθόδοξη λατρευτικὴ ἐμπειρία:
Συνάντηση τῆς χωρικῆς καὶ χρονικῆς διάστασης
τῆς σωματικότητας μὲ τὴν ἄυλη πραγματικότητα*
- 13.10-13.30 Βικτωρία Παντερῆ (Δρ Θεολογίας)
*Ἡ ἐπαναφορὰ τῶν κεκοιμημένων στὴν εἰκονική-
ψηφιακὴ ζωὴ ὡς «ψυχοσωματικὴ Ἀνάσταση»*
- 13.30-14.00 Συζήτηση

Αἴθουσα MS 3.4

Πρόεδρος: Δημήτριος Κυριαζῆς
Δρ Ἱατρικῆς

- 12.30-12.50 Γεώργιος Δ. Παναγόπουλος (Καθηγητὴς Ἀνωτάτης
Ἐκκλησιαστικῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν)
*Ρωσικὸς «κοσμισμὸς» καὶ σύγχρονος «διανθρω-
πισμὸς» (transhumanism): Ἡ δυστοπικὴ ἐσχατολογία
τοῦ Ν.Φ. Φιοντόροφ (1828-1903)
καὶ ἡ σύγχρονη φουτουριστικὴ τεχνολατρία
ὑπὸ ὀρθόδοξο θεολογικὸ πρίσμα*
- 12.50-13.10 Δημήτριος Οὐλῆς (Δρ Κοινωνικῆς Ἀνθρωπολογίας)
*«Ὅχι χωρὶς τὸ κινητό μου»: Προλεγόμενα
σὲ μιὰ ἐπικοινωνιακὴ θεολογικὴ ἀνθρωπολογία*
- 13.10-13.30 π. Αὐγουστίνος Μπαῖραχτάρης
(Αναπλ. Καθηγητὴς Πατριαρχικῆς Ἀνωτάτης
Ἐκκλησιαστικῆς Ἀκαδημίας Κρήτης)
*Μετα-νεωτερικότητα, τεχνολογικὴ ἐξέλιξη
καὶ σύγχρονος ἄνθρωπος: ἡ πτώση τοῦ τείχους
τοῦ Βερολίνου καὶ ἡ ἀνοδος τῆς ἐξατομικευμένης
ιδιωτικότητας*
- 13.30-14.00 Συζήτηση

Σάββατο 14 Ὀκτωβρίου
Παράλληλες Συνεδρίες (B´ 12.30-14.00)

Πρόεδρος: Ἐμμανουὴλ Δουνδουλάκης
Καθηγητὴς Πατριαρχικῆς Α.Ε.Α.Κ.

Αἴθουσα MS II

Ἄννα Κόλτσιου-Νικήτα (Καθηγήτρια, Α.Π.Θ.)
*Τὰ κείμενα τῆς Ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας
σὲ ψηφιακὴ μορφή: Συνέπειες, προκλήσεις,
προβληματισμοὶ*

12.30-12.50

Μαντὼ Μαλάμου (Δρ Συγκριτικῆς Φιλολογίας)
*Μὲ τὸ δαχτυλίδι τοῦ Γύγη στὴ δύσκολη ἐφηβεία
τοῦ 21^{ου} αἰῶνα: Συνέπειες τῆς τεχνολογικῆς
προόδου στὴν εὐεπηρέαστη ἐφηβεία*

12.50-13.10

Εἰρήνη Χριστινάκη (Καθηγήτρια, Ε.Κ.Π.Α.)
*Τὰ δύο μανιφέστα τῆς Βιέννης (1929, 2019)
καὶ τὸ ζήτημα τῆς ρομποτομορφικῆς
συμπεριφορᾶς*

13.10-13.30

Συζήτηση

13.30-14.00

14.00-15.30 Διάλειμμα γιὰ φαγητὸ

π. Radu Bordeianu. Αναπληρωτῆς Καθηγητῆς στὸ Duquesne University στὸ Pittsburgh τῶν Η.Π.Α. Τὸ ἐρευνητικὸ του ἐνδιαφέρον ἐστιάζει στὶς οἰκουμενικὲς ἐκκλησιολογίες. Διετέλεσε πρόεδρος τῆς Orthodox Theological Society of America. Ἔχει γράψει τὶς μονογραφίες *Icon of the Kingdom of God: An Orthodox Ecclesiology* (2023) καὶ *Dumitru Staniloae: An Ecumenical Ecclesiology* (2011) καὶ ἔχει ἐπιμεληθεῖ τὸν συλλογικὸ τόμο *It is the Spirit Who Gives Life: New Directions in Pneumatology* (2022).

π. Brandon Gallaher. Αναπληρωτῆς Καθηγητῆς Συστηματικῆς Θεολογίας στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Exeter (Devon, Ἡνωμένο Βασίλειο). Ἡ πρόσφατη ἔρευνά του ἐπικεντρώνεται στὴν Ὁρθοδοξία καὶ τὴ νεωτερικότητα, τὴ συγκριτικὴ θεολογία, τὴν πολιτικὴ θεολογία καὶ τὴν ἐκκλησιολογία τοῦ Σεργίου Μπουλγκάκωφ. Ὑπηρετεῖ ὡς ἱερέας τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων καὶ Μεγάλης Βρετανίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Στὶς δημοσιεύσεις του περιλαμβάνονται: *Freedom and Necessity in Modern Trinitarian Theology* (2016), *The Patristic Witness of Georges Florovsky: Essential Theological Writings* [σὲ συνεπιμέλεια μὲ τὸν Paul Ladouceur] (2019) καὶ *The Living Christ: The Theological Legacy of Georges Florovsky* [σὲ συνεπιμέλεια μὲ τὸν π. Ἰωάννη Χρυσσαυγῆ] (2021).

Paul L. Gavrilyuk. Ὁρθόδοξος θεολόγος καὶ ἱστορικός, Δρ τῆς Πατρολογίας (Παν. Southern Methodist στὸ Ντάλας τοῦ Τέξας). Κατέχει τὴν ἔδρα Θεολογίας καὶ Φιλοσοφίας «Θωμᾶς Ἀκινάτης» στὸ Τμ. Θεολογίας τοῦ Παν. τοῦ Ἁγίου Θωμᾶ (Σαϊν Πόλ, Μιννεσότα, Η.Π.Α.). Εἰδικεύεται στὴν ἑλληνικὴ πατρολογία καὶ τὴ σύγχρονη ὀρθόδοξη θεολογία. Στούς τομεῖς ἐνδιαφέροντός του περιλαμβάνονται ἐπίσης ἡ φιλοσοφία τῆς θρησκείας, οἱ λειτουργικὲς σπουδὲς καὶ οἱ οἰκουμενικὲς σπουδὲς. Στὶς δημοσιεύσεις, ποὺ ἔχουν μεταφραστεῖ σὲ δέκα γλῶσσες, περιλαμβάνονται: *Ὁ πόνος τοῦ ἀκατάληπτου Θεοῦ: Ἡ διαλεκτικὴ τῆς πατερικῆς σκέψης* (2004) καὶ *Ὁ Γεώργιος Φλωρόφσκυ καὶ ἡ ρωσικὴ θρησκευτικὴ ἀναγέννηση* (2013).

Basilius Jacobus Bert Groen. Ὁμότιμος Καθηγητῆς τῆς Λειτουργικῆς καὶ Μυστηριακῆς Θεολογίας στὸ Παν. τοῦ Γκράτζ στὴν Αὐστρία. Κατεῖχε τὴν ἔδρα τῆς UNESCO γιὰ τὸν διαπολιτισμικὸ καὶ διαθρησκειακὸ διάλογο στὴ Νοτιοανατολικὴ Εὐρώπη. Εἶναι ἐπισκέπτης καθηγητῆς στὸ Pontificio Istituto Orientale τῆς Ρώμης καὶ στὸ Καθολικὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Leuven.

David Heith-Stade. Πτυχιούχος Θρησκευολογίας, κάτοχος μεταπτυχιακοῦ τίτλου εἰδίκευσης στὴ Θεολογία (Παν. τῆς Urpsala, Σουηδία) καὶ Δρ Θεολογίας (Παν. τοῦ Lund, Σουηδία). Στὴ διδακτορικὴ του διατριβὴ πραγματεύεται τὴ θεολογία τῶν κανόνων στὸ Πηδάλιον τοῦ Ἁγ. Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτου. Ἔργάζεται ὡς μεταδιδακτορικὸς βοηθὸς Ἀνατολικῶν Χριστιανικῶν Σπουδῶν καὶ Ὁρθόδοξης Θεολογίας στὸ Παν. τῆς Βιέννης, ὅπου διδάσκει σὲ προπτυχιακὰ καὶ μεταπτυχιακὰ προγράμματα Ὁρθόδοξης θρησκευτικῆς ἐκπαίδευσης. Τὰ

κύρια ἐρευνητικά του ἐνδιαφέροντα ἀφοροῦν τὸ Ὁρθόδοξο Κανονικὸ Δίκαιο καὶ τὴ μεταβυζαντινὴ Ὁρθόδοξη ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία.

Ἄρχιμ. Cyril Hovorun. Καθηγητὴς Ἐκκλησιολογίας, Διεθνῶν Σχέσεων καὶ Οἰκουμενικοῦ Διαλόγου στὸ Sankt Ignatios College τοῦ University College τῆς Στοκχόλμης καὶ διευθυντὴς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Ἰνστιτούτου Huffington στὸ Παν. Loyola Marymount (Λὸς Ἀντζελες, Η.Π.Α.). Ἀπόφοιτος τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας τοῦ Κιέβου καὶ τοῦ Ε.Κ.Π.Α., ὀλοκλήρωσε τίς διδακτορικές του σπουδὲς στὸ Παν. τοῦ Durham ὑπὸ τὴν ἐποπτεία τοῦ π. Andrew Louth. Εἶναι διεθνὴς ἐταῖρος στὸ Chester Ronning Centre for the Study of Religion and Public Life στὸ Παν. τῆς Ἀλμπέρτα (Καναδᾶς) καὶ ἐπισκέπτῃς καθηγητὴς στὸ Ποντιφικὸ Γρηγοριανὸ Πανεπιστήμιο τῆς Ρώμης.

Assaad Elias Kattan. Δρ Θεολογίας (Παν. τοῦ Marburg, Γερμανία), ἀπὸ τὸ 2005 κατέχει τὴν Ἑδρὰ Ὁρθόδοξης Θεολογίας στὸ Κέντρο Θερησκευολογικῶν Σπουδῶν τοῦ Παν. τοῦ Münster. Σπούδασε Θεολογία στὸ Μπαλαμάντ, στὴ Θεσσαλονίκη καὶ στὸ Erlangen τῆς Γερμανίας. Στὶς δημοσιεύσεις του περιλαμβάνονται: *Verleiblichung und Synergie: Grundzüge der Bibelhermeneutik bei Maximus Confessor* (2003), *Thinking Modernity: Towards A Reconfiguration of the Relationship Between Orthodox Theology and Modern Culture* (2010), *Der Streit um das Filioque: Historische, ökumenische und dogmatische Perspektiven 1200 Jahre nach der Aachener Synode* (2011), *Jenseits der Tradition. Tradition und Traditionskritik in Judentum, Christentum und Islam* (2015), *Exegetical Crossroads: Understanding Scriptures in Judaism, Christianity and Islam in the Pre-Modern Orient* (2018) καὶ *Mit zur Sonne blickenden Augen: Texte zum libanesischen Aufstand vom 17. Oktober 2019* (2020).

Paul Ladouceur. Διδάσκων στὴν Ὁρθόδοξη Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Trinity College στὸ Παν. τοῦ Toronto καθὼς καὶ στὸ Τμ. Θεολογίας καὶ Θερησκευολογίας τοῦ Παν. Laval (Κεμπέκ, Καναδᾶς). Ἔχει δημοσιεύσει σημαντικὸ ἀριθμὸ μελετῶν στὴν ἀγγλικὴ καὶ γαλλικὴ γλῶσσα σχετικὰ μὲ τὴ σύγχρονη Ὁρθόδοξη θεολογία, τὴν ἐκκλησιολογία, τὴν οἰκουμενικὴ κίνηση καὶ τὴν πνευματικότητα. Οἱ πιὸ πρόσφατες εἶναι τὸ βιβλίον *Modern Orthodox Theology* (2019) καὶ ὁ τόμος *The Patristic Witness of Georges Florovsky: Essential Theological Writings* [σὲ συνεπιμέλεια μὲ τὸν Brandon Gallagher] (2019). Τὰ τρέχοντα ἐρευνητικά του ἐνδιαφέροντα ἀφοροῦν τὸν π. Σέργιο Μπουλγκάκωφ, τὴ συγκριτικὴ θεολογία καὶ τὴ σύγχρονη Ὁρθόδοξη πνευματικότητα.

πρωτ. Sergio Ernesto Mainoldi. Κληρικὸς τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἰταλίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὑπεύθυνος θεμάτων θρησκευτικῆς καὶ θεολογικῆς ἐκπαίδευσης. Κάτοχος διδακτορικοῦ τίτλου σπουδῶν στὴ Φιλοσοφία, τὴν Ἐπιστήμη καὶ τὸν Πολιτισμὸ τῆς Ὑστερῆς Ἀρχαιότητος, τοῦ Μεσαίωνα καὶ τῆς Ἀναγέννησης (Παν. τοῦ Σαλέρνο, 2006). Σπούδασε καὶ στὸ Ἰνστιτούτο Ὁρθόδοξης Θεολογίας τοῦ Ἁγ. Σεργίου στὸ Παρίσι (2006-2010). Τὰ ἐρευνητικά του ἐνδιαφέροντα ἐστιάζουν στὴν Πατρολογία καὶ τὴ Μεσαιωνικὴ καὶ Βυζαντινὴ

θεολογία καὶ φιλοσοφία. Στὶς δημοσιεύσεις του περιλαμβάνονται κριτικὴ ἔκδοση καὶ ἰταλικὴ μετάφραση τοῦ *De praedestinatione* τοῦ Ἰωάννη Σκώτου Ἐριγένη, καθὼς καὶ μιὰ μελέτη ποῦ προτείνει μιὰ νέα ὑπόθεση γιὰ τὴ γένεση τοῦ *Corpus Dionysiacum Areopagiticum* (2018).

† **H.G. Maxim (Vasiljević)**. Ἐπίσκοπος Λὸς Ἄντζελες καὶ Δυτικῆς Ἀμερικῆς (Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Σερβίας), Καθηγητὴς στὴν Ὁρθόδοξη Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ στὴ Βοστώνη. Σπούδασε θεολογία στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Βελιγραδίου καὶ συνέχισε σὲ μεταπτυχιακὸ ἐπίπεδο στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Ε.Κ.Π.Α., ὅπου ὑποστήριξε τὴ διδακτορικὴ διατριβὴ του στὸν τομέα τῆς Δογματικῆς καὶ τῶν Πατερικῶν Σπουδῶν (1999). Ἐργάστηκε γιὰ ἓνα ἔτος σὲ μεταδιδακτορικὸ πρόγραμμα στὴ Σοροβόννη στὸ πεδίο τῆς Βυζαντινῆς Ἱστορίας καὶ Θεολογίας. Τὰ πιὸ πρόσφατα ἔργα του εἶναι: *History, Truth and Holiness: Studies in Theological Ontology and Epistemology* (2011) καὶ *Theology as a surprise: Patristic and pastoral insights* (2018).

Edward Sciecienki. Καθηγητὴς στὸ Παν. τοῦ Stockton (Νιὸ Τζέρεσεί, Η.Π.Α., ὅπου κατέχει τὴν ἔδρα Βυζαντινοῦ Πολιτισμοῦ καὶ Θρησκείας "Clement and Helen Pappas". Σπούδασε στὸ Παν. Georgetown (Οὐάσινγκτον), ἔλαβε τὸν τίτλο M.Div/STL ἀπὸ τὸ St. Mary's Seminary and University, καὶ ἀνακηρύχθηκε διδάκτωρ στὴν ἱστορικὴ θεολογία ἀπὸ τὸ Παν. τοῦ Fordham (Νέα Ὦρκη). Στὶς δημοσιεύσεις του περιλαμβάνονται: *The Filioque: History of a Doctrinal Controversy* (2010), *The Papacy and the Orthodox: Sources and History of a Debate* (2017), *Orthodoxy: A Very Short Introduction* (2019) καὶ *Beards, Azymes, and Purgatory: The Other Issues that Divided East and West* (2022).

Mariyan Stoyadinov. Ἀναπληρωτὴς καθηγητὴς Δογματικῆς Θεολογίας στὴ Σχολὴ Ὁρθόδοξης Θεολογίας τοῦ Πανεπιστημίου «Ἅγιος Κύριλλος καὶ Μεθόδιος» τοῦ Veliko Tarnovo. Ἀποφοίτησε ἀπὸ τὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Σόφιας «Ἅγιος Κλήμης Ἀχρίδος» καὶ εἶναι κάτοχος διδακτορικοῦ διπλώματος στὴ Δογματικὴ ἀπὸ τὸ ἴδιο Πανεπιστήμιο. Εἶναι μέλος τῆς Ἐνωσης Ἐπιστημόνων τῆς Βουλγαρίας καὶ τῆς Διεθνoῦς Ἐταιρίας Ὁρθόδοξων Δογματικῶν Θεολόγων. Ἔχει διατελέσει ἐπισκέπτῃς καθηγητὴς στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Alba Iulia (Ρουμανία). Τὰ ἐρευνητικὰ του ἐνδιαφέροντα ἐπικεντρώνονται στὴ Συστηματικὴ Θεολογία, τὴν Ἱστορία τοῦ Δόγματος καὶ τὴ Θεολογία τῆς Εἰκόνας.

Gayle Woloschak. Δρ Βιοϊατρικῶν Ἐπιστημῶν καὶ πτυχιούχος τῶν Ἀνατολικῶν Χριστιανικῶν Σπουδῶν, Καθηγήτρια Ἀκτινοθεραπευτικῆς Ὀγκολογίας καὶ Ἀναπληρώτρια Κοσμητορας τοῦ Τμ. Μεταπτυχιακῶν Σπουδῶν στὸ Παν. Northwestern καὶ Καθηγήτρια Ἐπιστήμης καὶ Θρησκείας στὴ Λουθηρανικὴ Σχολὴ Θεολογίας τοῦ Σικάγο. Ἀσχολεῖται μὲ τὸ ζήτημα τοῦ διαλόγου ἐπιστήμης-θρησκείας γιὰ πάνω ἀπὸ 20 χρόνια καὶ δραστηριοποιεῖται σὲ πολυάριθμες ὁργανώσεις, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὸ Κέντρο Προηγμένων Μελετῶν γιὰ τὴ Θρη-

σκεία καὶ τὴν Ἐπιστήμη, ὅπου διατελεῖ πρόεδρος, καθὼς καὶ τὸ Κέντρο Ζυγον γιὰ τὴ Θρησκεία καὶ τὴν Ἐπιστήμη, ὅπου εἶναι ἀναπληρώτρια διευθύντρια.

Ζαμπία Ἀγριμάκη. Δρ Νεοελληνικῆς Φιλολογίας καὶ Ἱστορικός, Σπούδασε Νεώτερη καὶ Σύγχρονη Ἱστορία καὶ ἔκανε μεταπτυχιακὲς σπουδὲς στὴ Νεοελ. Φιλολογία (Παν. Κρήτης), ὅπου ἔλαβε τὸ διδακτορικὸ της. Ἐργάστηκε ὡς Κύρια Ἐρευνήτρια στὸ Ἰνστιτοῦτο Μεσογειακῶν Σπουδῶν τοῦ Ι.Τ.Ε. καὶ δίδαξε στὸ Τμ. Φιλολογίας καὶ στὸ Τμ. Φιλοσοφίας καὶ Κοιν. Σπουδῶν τοῦ Παν. Κρήτης (1996-2005). Διετέλεσε Πρόεδρος τοῦ Κέντρου Κρητικῆς Λογοτεχνίας (Ἡράκλειο). Ἔχει ἐκδώσει μελετήματα γιὰ τὴ νεοελληνικὴ ἱστορία καὶ λογοτεχνία τοῦ 19ου καὶ τοῦ 20οῦ αἰ. Ἐργάζεται στὸν Κλάδο Ἐκδόσεων τῆς Ε.Μ.Υ.Ε.Ε.

π. Στέφανος Ἀλεξόπουλος. Ἀναπληρωτὴς Καθηγητὴς Λειτουργικῶν Σπουδῶν καὶ Μυστηριακῆς Θεολογίας καὶ Διευθυντὴς τοῦ Ἰνστιτούτου γιὰ τὴ Μελέτη τοῦ Ἀνατολικοῦ Χριστιανισμοῦ στὴ Σχολὴ Θεολογίας καὶ Θρησκευολογίας τοῦ Καθολικοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ἀμερικῆς στὴν Οὐάσινγκτον. Ἔλαβε τὴν ἀνώτερη ἐκπαίδευση στὶς Η.Π.Α., ἀποκτώντας πτυχίον Θρησκευολογίας ἀπὸ τὸ Hellenic College, Μεταπτυχιακὸ Δίπλωμα Εἰδίκευσης στὴ Θεολογία ἀπὸ τὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ στὴ Βοστώνη, καὶ Μεταπτυχιακὸ καὶ Διδακτορικὸ τίτλο σπουδῶν στὶς Λειτουργικὲς Σπουδὲς ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιον Notre Dame στὴ Νέα Ὑόρκη. Ἔχει ἐκδώσει τὴ μονογραφία *The Presanctified Liturgy in the Byzantine Rite: A Comparative Analysis of Its Origins, Evolution, and Structural Units* (2009) καὶ ἔχει συνεπιμεληθεῖ μὲ τὸν Maxwell Johnson τὸν τόμον *Introduction to Eastern Liturgies* (2022). Τὰ ἐρευνητικὰ του ἐνδιαφέροντα ἐστιάζουν σὲ πτυχὲς τῆς Βυζαντινῆς Λειτουργικῆς ἱστορίας, τὶς Ἀνατολικὲς Λειτουργικὲς παραδόσεις καὶ τὴ Λειτουργικὴ Ἀνανέωση, καθὼς καὶ τὴ σχέση μεταξὺ τῆς ἀτομικῆς εὐσέβειας καὶ τῆς «δημόσιας» λατρείας.

Θεόφιλος Ἀμπατζίδης. Σπούδασε στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Α.Π.Θ., ἀπὸ ὅπου ἔλαβε τὸ Μεταπτυχιακὸ καὶ τὸ Διδακτορικὸ του Δίπλωμα στὴ Συστηματικὴ Θεολογία. Συνεργάστηκε ὡς ἐρευνητὴς στὸ ἐρευνητικὸ πρόγραμμα τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν μὲ θέμα: «Ἑλληνισμὸς καὶ Χριστιανισμὸς ὡς παράγοντες διαμόρφωσης τῆς ἑλληνικῆς ταυτότητας» (1995-1997). Διετέλεσε ἀρχισυντάκτης στὸ περ. Ἀναλόγιον τῆς Ἰ.Μ. Κοζάνης. Ὑπηρετεῖ στὴ Δευτεροβάθμια Ἐκπαίδευση. Συνεργάζεται μὲ τὴν Ἀκαδημία Θεολογικῶν Σπουδῶν Βόλου ὡς ἀκαδημαϊκὸς ἐταῖρος (2004-2008, 2020 ἕως σήμερα). Ἔχει δημοσιεύσει βιβλία, ἄρθρα καὶ μελέτες σὲ ποικίλα περιοδικὰ καὶ συλλογικοὺς τόμους.

Μάκης Ἀνδρονόπουλος. Οἰκονομολόγος, δημοσιογράφος καὶ συγγραφέας. Διετέλεσε διευθυντὴς σύνταξης στὶς ἐφ. *Ναυτεμπορικὴ*, *Κόσμος τοῦ Ἐπενδυτῆ*, *Ἀπογευματινὴ τῆς Κυριακῆς* καὶ ἀρχισυντάκτης στὴν ἐφημ. *Κέρδος*. Ἐργάστηκε ὡς οἰκονομικὸς συντάκτης στὶς ἐφ. *Καθημερινή*, *Ἔθνος* καὶ *Ποντίκι* καὶ παρουσίασε οἰκονομικὲς ἐκπομπὲς σὲ τηλεοπτικὰ κανάλια. Ἐργάστηκε ἐπίσης στὸν ἄλλο τῆς πολιτικῆς ἐπικοινωνίας. Ἔχει συγγράψει τὰ βιβλία *Ἡ Ἑλλάδα*

στο ντιβάνι – Διεργασίες ἀνατροπῆς γύρω ἀπὸ τὴν ἱστορία, τὴ γλῶσσα καὶ τὰ κοινωνικά στερεότυπα (2011), Τὸ γερμανικὸ σύνδρομο – Ἡ Ἑλλάδα καὶ ἡ Εὐρώπη ἀπέναντι στὴ γερμανικὴ ἰδιαιτερότητα (2013). Πρόσφατα κυκλοφόρησε τὸ βιβλίο του SAPIENS 3 KONTRA στὸν ΜΕΤΑΝΘΡΩΠΟ – Ἐγχειρίδιο μετάβασης στὴν «Ἄλλη Ἐποχὴ» (2022).

Χαράλαμπος Βέντης. Ἀναπληρωτὴς Καθηγητὴς τῆς Φιλοσοφίας τῆς Θρησκείας στὸ Τμ. Κοινωνικῆς Θεολογίας καὶ Θρησκευολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ε.Κ.Π.Α. Σπούδασε φιλοσοφία καὶ θεολογία καὶ εἶναι διδάκτωρ τῶν Παν. Βοστόνης καὶ Λουβαίν. Τὸ γνωστικὸ του πεδίο περιλαμβάνει τὴν καντιανὴ σκέψη, τὴ Φιλοσοφία τῆς Γλώσσας, τὸν μεταμοντερνισμό, τὴ σύγχρονη Πολιτικὴ Θεωρία καὶ Ἠθικὴ (εἰδικότερα τὸν Πολιτικὸ Φιλελευθερισμὸ τοῦ John Rawls) καὶ τὴ Φιλοσοφία τῆς Θρησκείας. Κυκλοφορεῖ ἡ μελέτη του *Ἐσχατολογία καὶ ἑτερότητα* (2019), ἐνῶ ἐτοιμάζεται ἡ ἀναθεωρημένη καὶ ἐμπλουτισμένη ἔκδοση τῆς μελέτης του *Φιλελεύθερη δημοκρατία καὶ χριστιανικὴ πίστη* (2023).

Σπυρίδων-Ἰωάννης Βουγιουκλάκης. Δρ Θεολογίας καὶ ἐκπαιδευτικὸς στὴ δευτεροβάθμια ἐκπαίδευση. Πτυχιούχος τοῦ Τμήματος Κοινωνικῆς Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ε.Κ.Π.Α. (2005) καὶ κάτοχος μεταπτυχιακοῦ τίτλου ἀπὸ τὸ ἴδιο Τμήμα. Τὸ 2023 ἀναγορεύθηκε διδάκτωρ ἀπὸ τὸ Τμ. Θεολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α., μὲ θέμα διατριβῆς: «Ἡ ἀπαγόρευση τῆς βρώσεως χοιρινοῦ κρέατος στὸν Ἰσραὴλ καὶ ἡ ἄρση της στὴν Καινὴ Διαθήκη».

† **Σεβ. Μητροπολίτης Περιστερίου κ. Γρηγόριος (Παπαθωμᾶς).** Γεννήθηκε τὸ 1960 στὰ Νάματα τοῦ Δήμου Ἀσκίου-Βοΐου τοῦ Νομοῦ Κοζάνης. Ἀπόφοιτος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς καὶ τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. (1978-1986), πραγματοποίησε μεταπτυχιακὴς, διδακτορικὴς καὶ μεταδιδακτορικὴς σπουδὲς (Ἰψηγεσία) στὸ Παρίσι καὶ στὴν Ὁξφόρδη (1988-1997). Εἶναι Καθηγητὴς τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου στὸ Τμ. Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ε.Κ.Π.Α., στὸ Ὁρθόδοξο Θεολογικὸ Ἰνστιτούτο «Ἅγιος Σέργιος» Παρισίων καὶ στὸ Εὐρωπαϊκὸ Διαπανεπιστημιακὸ Πρόγραμμα Διδακτορικῶν Σπουδῶν Erasmus-Gratianus (Παρίσι XI), καθὼς καὶ Ἰψηγητὴς τῆς Νομικῆς Σχολῆς Jean Monnet τοῦ Πανεπιστημίου Paris XI. Συνέγραψε καὶ δημοσίευσε 29 βιβλία καὶ 130 ἄρθρα στοὺς τομεῖς τῆς Θεολογίας, τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου καὶ τῆς Συγκριτικῆς Θρησκευολογίας-Ἐθνολογίας. Κάποια ἀπὸ τὰ ἔργα του μεταφράστηκαν σὲ 16 καταγεγραμμένες γλῶσσες.

Ἀχιλλέας Π. Δελλόπουλος. Μεταδιδακτορικὸς Ἐρευνητὴς στὸ Τμ. Θεολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α. Σπούδασε θεολογία στὸ Α.Π.Θ., καὶ στὸ Ludwig Maximilians τοῦ Μονάχου καὶ ἔλαβε διδακτορικὸ ἀπὸ τὸ τμήμα Θεολογίας τοῦ Α.Π.Θ. Μέλος τῆς Διεθνoῦς Ἐπιτροπῆς Ὁρθοδόξων Δογματολόγων (International Association of Orthodox Dogmatic Theologians) (IAODT). Ἔργα του: *Ἐπόψεις Θεολογικῆς Γνωσιολογίας. Εἰκῶν καὶ Ἀρχέτυπο, Ὄνόματα καὶ Πράγματα, Φύση καὶ Γνώμη* (2008), *Ἐν τῷ φωτὶ τοῦ προσώπου Σου. Θάνατος καὶ Αἰσθήσεις*

στην Ἐξόδιον Ἀκολουθία (2012), Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας: Ὑπεράσπιση τῆς ἀγίας θρησκείας τῶν Χριστιανῶν κατὰ τοῦ ἀθέου Ἰουλιανοῦ, Λόγοι 1-5, Κείμενο-Εἰσαγωγή-Μετάφραση-Σχόλια (2014), *Γυναίκα. Στὴν ὕστερη ἀρχαιότητα καὶ στὸ πρῶμο Βυζάντιο. Σπουδὴ στὴ θεολογία τοῦ ἀγίου Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας* (2016), *Ἡ περὶ Εἰμαρμένης διδασκαλία στὴ Στωικὴ Φιλοσοφία* (2021).

Στέφανος Ζαφειρίου. Καθηγητὴς Μηχανικῆς Μάθησης καὶ Μηχανικῆς Ὅρασης στὸ Τμῆμα Πληροφορικῆς τοῦ Imperial College τοῦ Λονδίνου καὶ ἐρευνητὴς στὸ Συμβούλιο Ἐρευνας Μηχανικῆς καὶ Φυσικῶν Ἐπιστημῶν (EPSRC) τοῦ Ἑνωμένου Βασιλείου. Ἔχει δημοσιεύσει περισσότερες ἀπὸ 250 μελέτες στὰ πινδ ἔγκυρα περιοδικὰ τοῦ τομέα του. Τὸ ἔργο του ἔχει περισσότερες ἀπὸ 29.000 ἑτεροαναφορές, h-index 72 (πηγή: Google Scholar). Ἔχει ἐπιβλέψει περισσότερους ἀπὸ 40 διδακτορικοὺς φοιτητές, οἱ ὅποιοι ἐργάζονται σήμερα σὲ κορυφαίους βιομηχανικοὺς φορεῖς (π.χ. Google, Meta, Apple, Amazon, κ.ἄ.) ἢ σὲ ἀκαδημαϊκὰ ἰδρύματα. Εἶναι συνιδρυτὴς πολλῶν ἐπιτυχημένων νεοφυῶν ἐπιχειρήσεων στοὺς τομεῖς τῆς μηχανικῆς ὄρασης, τῆς γλωσσικῆς ἀνάλυσης καὶ τῶν Brain-Computer Interfaces (BCI).

Παναγιώτης Θωμᾶ. Δρ Θεολογίας τοῦ Α.Π.Θ. καὶ ἐκπαιδευτικὸς στὴ δευτεροβάθμια ἐκπαίδευση. Σπούδασε θεολογία στὸ Α.Π.Θ. καὶ ἔλαβε μεταπτυχιακὸ τίτλο σπουδῶν ἀπὸ τὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ στὴ Βοστώνη (2005). Ἡ διδακτορικὴ διατριβὴ του ἀφορᾷ τὴν ἔννοια τοῦ οἰκείου τόπου στὸ ἔργο τῶν Ν.Γ. Πεντζίκη καὶ W. Berry (2010). Δίδαξε Θρησκευολογία στὴν Ἀγγλικὴ Σχολὴ Λευκωσίας (2012-2022), Διδακτικὴ τῶν Θρησκευτικῶν στὸ Πανεπιστήμιο Frederick (2013-2018), καὶ τὸ Μεταπτυχιακὸ Σεμινάριο «Θεολογία καὶ Πολιτισμὸς» στὸ Τμ. Ἐπιστημῶν τῆς Ἀγωγῆς τοῦ Παν. Κύπρου (2015-2017). Ἔργα του: *Τόπος Χρονοποιός. Κοινότητα, Φιλοπατρία, Ἐτεροτοπία καὶ ὁ τόπος τῶν Ἐσχάτων στὰ κείμενα τῶν Ν.Γ. Πεντζίκη καὶ Wendell Berry* (2017), *Διαρρηγνύοντας τὴν Ἀμφιβολία* (2020, συλλογὴ μελετημάτων γιὰ τὴν ποίηση τῆς Κ. Δημουλά). Ἀρχισυντάκτης τοῦ ἠλεκτρονικοῦ περιοδικοῦ Συμβολῆ τῆς Ἱ.Μ. Κυρηναίας.

† **Σεβ. Μητροπολίτης Ναυπάκτου καὶ Ἁγ. Βλασίου κ. Ἱερόθεος (Βλάχος).** Σπούδασε στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Α.Π.Θ. Τὸ 1996 βραβεύθηκε ἀπὸ τὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν γιὰ τὸ βιβλίον του *Τὸ Πρόσωπο στὴν Ὁρθόδοξη Παράδοση*. Ἔχει συγγράψει 123 βιβλία μὲ θεολογικὸ, ἐκκλησιολογικὸ, κοινωνικὸ καὶ ἱστορικὸ περιεχόμενον, γιὰ τὰ ὅποια ἔχουν γίνῃ 118 μεταφράσεις σὲ 27 γλῶσσες. Δίδαξε ὡς Καθηγητὴς στὴν Μπελεμέντειο Θεολογικὴ Σχολὴ «Ἅγιος Ἰωάννης Δαμασκηνός» τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας. Ἐξελέγη Τακτικὸς Καθηγητὴς στὸ Τμ. Διδακτορικῶν Σπουδῶν στὸ Antiochian House of Studies τῶν Η.Π.Α. Εἶναι Ἐπίτιμος Διδάκτορας τοῦ Τμ. Κοινωνικῆς Θεολογίας, τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ε.Κ.Π.Α. (2008) καὶ τοῦ Τμ. Ἱατρικῆς, τῆς Σχολῆς Ἐπιστημῶν Ὑγείας τοῦ Παν. Ἰωαννίνων (2016).

Βασίλης Καραποστόλης. Ὁμότιμος Καθηγητὴς Πολιτισμοῦ καὶ Ἐπικοινωνίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α. Εἶναι μέλος τοῦ Ἐθνικοῦ Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης. Ἔχουν δημοσιευτεῖ πολλὲς μελέτες, δοκίμια καὶ λογοτεχνικά του ἔργα. Τελευταῖο βιβλίο του: *Ὁ παλμὸς τοῦ κόσμου – ἀγῶνες τῆς ἀγάπης στὸν καιρὸ μας.*

Ἄννα Κόλτσιου-Νικήτα. Καθηγήτρια Ἀρχαίων Ἑλληνικῶν τῆς Ἰουδαϊκῆς καὶ Χριστιανικῆς Γραμματείας στὸ Τμ. Θεολογίας τοῦ Α.Π.Θ. Κλασικὴ φιλόλογος καὶ θεολόγος, διδάκτορας τοῦ Τμ. Φιλολογίας τοῦ Α.Π.Θ. Τὰ ἐρευνητικὰ της ἐνδιαφέροντα ἐστιάζουν στὴ μελέτη τῆς χειρόγραφης παράδοσης, τῆς κριτικῆς ἔκδοσης καὶ τῆς γλώσσας τῶν κειμένων τῆς χριστιανικῆς γραμματείας καὶ στὰ μεταφραστικὰ ζητήματα τῶν ἱερῶν κειμένων. Διευθύντρια τοῦ Ἐργαστηρίου «Ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα τῆς χριστιανικῆς γραμματείας» καὶ ἐπιστημονικὴ ὑπεύθυνη δύο Ἐπιμορφωτικῶν Προγραμμάτων γιὰ τὴ γλῶσσα τῶν κειμένων τῆς λατρείας. Διδάσκει ἐπίσης στὸ Εὐρωπαϊκὸ Πανεπιστήμιο Κύπρου, στὸ Ὁρθόδοξο Πανεπιστήμιο στὴν Κινσάσα τοῦ Κογκο καὶ στὸ Μεταπτυχιακὸ πρόγραμμα τοῦ Τμ. Μουσικῶν Σπουδῶν τοῦ Α.Π.Θ. Ἔχει λάβει μέρος σὲ πολλὰ ἑλληνικὰ καὶ διεθνῆ συνέδρια καὶ ἔχει γράψει βιβλία καὶ πολλὰ ἄρθρα σὲ ἑλληνικὰ καὶ ξένα περιοδικὰ.

Γεώργιος Κουννούσιης. Διδάσκων στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου καὶ Καθηγητὴς στὴ Μέση Ἐκπαίδευση. Πτυχιούχος τοῦ Τμ. Θεολογίας τοῦ Α.Π.Θ., ὅπου καὶ ἔκανε μεταπτυχιακὲς σπουδές (ΜΑ) στὴν Κοινωνιολογία καὶ Δρ Κοινωνιολογίας τοῦ ἰδίου Πανεπιστημίου. Ἔχει δημοσιεύσει μονογραφίες καὶ ἄρθρα σὲ ἐπιστημονικὰ περιοδικὰ, συλλογικοὺς τόμους καὶ ἐπετηρίδες στὴν Κύπρο καὶ στὴν Ἑλλάδα. Ἐπίσης, ἔχει συμμετάσχει ὡς ὁμιλητὴς σὲ συνέδρια στὴν Κύπρο καὶ στὸ ἐξωτερικόν.

Ἰωάννης Κουτσοσίμος. Δρ Θεολογίας καὶ μεταδιδακτορικὸς ἐρευνητὴς τοῦ Τμ. Κοινωνικῆς Θεολογίας καὶ Χριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ τοῦ Α.Π.Θ. Κάτοχος μεταπτυχιακοῦ διπλώματος μὲ εἰδίκευση στὴν Ποιμαντικὴ Ψυχολογία ἀπὸ τὸ ἴδιο Τμῆμα (2015). Τίτλος τῆς διατριβῆς του: *Οἱ ψυχικὲς συγκρούσεις ὡς ὑπόβαθρο τῆς αὐτοχειρίας.*

† Σεβ. Μητροπολίτης Κρήνης κ. Κύριλλος (Κατερέλος). Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ε.Κ.Π.Α. Σπούδασε Νομικὴ, Φιλοσοφία καὶ Θεολογία στὸ Ε.Κ.Π.Α. Διδάκτωρ Θεολογίας τοῦ Παν. τοῦ Φράιμπουργκ (Γερμανία) καὶ κάτοχος δευτέρου διδακτορικοῦ τίτλου ἀπὸ τὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Α.Π.Θ. Τακτικὸς Καθηγητὴς μὲ ἔδρα στὸ Ε.Κ.Π.Α. Ἀπὸ τὸ 2017, εἶναι Ἐπίτιμος Πρόεδρος τῆς Ἐταιρείας τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν. Ὡς ἀκαδημαϊκὸς μὲ διεθνῆ παρουσία ἔχει συγγράψει πολλὰ βιβλία καὶ ἄρθρα σχετικὰ μὲ τὰ ἐρευνητικὰ του ἐνδιαφέροντα. Ἀντιπροσωπευτικὲς του μονογραφίες, μεταξὺ ἄλλων, εἶναι: *Ἡ Θεολογία τῆς ἀπελευθέρωσης: Εἰσαγωγὴ στὴ νεώτερη λατινοαμερικανικὴ Θεολογία* (2015), *Χριστιανισμὸς καὶ Θρησκείες: Εἰσαγωγὴ στὴ Θεολογία τῶν Θρησκειῶν* (2021), *Ἡ Σύνοδος τοῦ Λατερανοῦ*

(649): Συμβολή στήν Ἱστορία καί Θεολογία τοῦ Μονοενεργητισμοῦ-Μονοθελητισμοῦ (2021).

Μιλτιάδης Κωνσταντίνου. Ὁμότιμος Καθηγητής στό Τμ. Θεολογίας τοῦ Α.Π.Θ., ὅπου διετέλεσε Καθηγητής τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης (1984-2019) καί γιά δύο θητείες Πρόεδρος (2000-2002, 2004-2006) ἐνῶ ὑπῆρξε καί Κοσμητορας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς (2014-2018). Ἰδρυτικό μέλος καί μέλος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἑλληνικῆς Βιβλικῆς Ἑταιρίας καί ὑπεύθυνος τοῦ προγράμματος γιά τή μετάφραση τῆς Βίβλου στά νέα ἑλληνικά καθῶς καί μέλος Διοικητικῶν Ὁργάνων καί Ἐπιτροπῶν τῶν Ἠνωμένων Βιβλικῶν Ἑταιριῶν (United Bible Societies). Ἐπίσης ἔχει διατελέσει ἐπισκέπτης καθηγητής ἐπὶ σειρᾶ ἐτῶν στή Θεολογική Σχολή τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Balamand τοῦ Λιβάνου (2002-06).

Κωνσταντῖνος Κωτσιόπουλος. Καθηγητής Κοινωνιολογίας τοῦ Χριστιανισμοῦ στό Τμ. Κοινωνικῆς Θεολογίας καί Χριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ τοῦ Α.Π.Θ. Ἔχει συγγράψει πληθώρα μελετῶν καί ἄρθρων δημοσιευμένων σέ ἔγκριτους ἐκδοτικούς οἴκους καί ἐπιστημονικά περιοδικά. Ἔχει συμμετάσχει σέ πολλὰ διεθνή συνέδρια καί ἡμερίδες. Καταθέτει συνεχῶς τόν ἐπιστημονικό του λόγο στά Μ.Μ.Ε. γιά τὰ σύγχρονα κοινωνικά ζητήματα καί τή σχέση τους μέ τή Θεολογία καί τόν Πολιτισμό καί τήν Εὐρώπη.

π. Νικόλαος Λουδοβίκος. Καθηγητής Θρησκειολογίας ὡς φιλοσοφικῆς ἐρμηνείας τῆς Θρησκείας στό Παν. Ἰωαννίνων (ἐξελέγη τόν Ἰούλιο 2023). Σπούδασε Ψυχολογία, Παιδαγωγική, Θεολογία καί Φιλοσοφία στήν Ἀθήνα, τή Θεσσαλονίκη, τὸ Παρίσι καί τὸ Cambridge. Διετέλεσε Καθηγητής στίς Ἀνώτατες Ἐκκλησιαστικές Ἀκαδημίες Θεσσαλονίκης καί Ἀθηνῶν, ἐνῶ εἶναι Ἐπισκέπτης Καθηγητής στό Παν. τοῦ Balamand καί στό Ὁρθόδοξο Ἰνστιτούτο τοῦ Cambridge. Ἔχει δώσει διαλέξεις καί σεμινάρια σέ περισσότερα ἀπὸ 25 Πανεπιστήμια ἀνά τόν κόσμο. Διευθύνει τὸ ἀγγλόφωνο διεθνές ἀκαδημαϊκὸ περιοδικὸ *Analogia: the Pemptousia Journal for Theological Studies*. Ἔχουν ἐκδοθεῖ 18 βιβλία του καί πολυάριθμα ἄρθρα, μεταφρασμένα σέ δέκα γλώσσες. Τελευταῖα του βιβλία στά ἑλληνικά: *Ἡ Ἀνοικτὴ Ἱστορία καί οἱ Ἐχθροὶ τῆς: ἡ Ἄνοδος τοῦ Βελούδινου Ὁλοκληρωτισμοῦ* (2020), *Ἄφανῆς Ἀρμονία: Μεταφυσικὴ Ἱστορία τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Φιλοσοφίας* (2021). Στά ἀγγλικά: *Analogical Identities: The Creation of the Christian Self. Vol. I. Beyond Spirituality and Mysticism in the Patristic Era* (2019); *Vol. II. Intermeaningfulness: Self-catholicization, Meta-narcissism, and Christian Theology* (ὕπὸ ἔκδοσιν).

Βασίλειος Ν. Μακρίδης. Καθηγητής Θρησκευτικῶν Σπουδῶν (μὲ εἰδίκευση στὸν Ὁρθόδοξο Χριστιανισμό) στή Φιλοσοφικὴ Σχολή τοῦ Παν. τῆς Erfurt (Γερμανία). Μεταξὺ τῶν πρὸ πρόσφατων δημοσιεύσεων του περιλαμβάνονται: τὸ εἰδικὸ ἀφιέρωμα «Christianisme orthodoxe et économie dans le sud-est européen contemporain», *Archives de sciences sociales des religions* (Paris), Année 64, no. 185 (janvier-mars 2019) (ἐπιμ. μαζί μὲ τὴν Katerina Seraïdari),

Orthodox Christianity and Modern Science: Tensions, Ambiguities, Potential (Science and Orthodox Christianity, 1) (2019, ἐπιμ. μαζί με τὴν Gayle E. Woloschak).

Μαντῶ Μαλάμου. Δρ Συγκριτικῆς Φιλολογίας, ἐκπαιδευτικὸς στὴ Μέση Ἐκπαίδευση. Πτυχιούχος Φιλολογίας ἀπὸ τὴ Φιλοσοφικὴ Σχολὴ τοῦ Ε.Κ.Π.Α., ὅπου ἐκπόνησε καὶ τὴ διδακτορικὴ τῆς διατριβῆς, σχετικὰ μετὰ τὴν ἐπίδραση τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ δράματος καὶ τῆς πλατωνικῆς φιλοσοφίας στὸ θεατρικὸ ἔργο τοῦ Σικελιανοῦ. Μελέτες, δοκίμια καὶ ἄρθρα τῆς γιὰ τὴν ἑλληνικὴ λογοτεχνία ἔχουν δημοσιευθεῖ σὲ πρακτικὰ συνεδρίων, φιλολογικὰ περιοδικὰ καὶ ἐφημερίδες καὶ στὸ διαδίκτυο. Πρόσφατο βιβλίο τῆς: *Τὰ προσώπεια τοῦ Διονύσου. Θυμέλη τοῦ Ἁγγελου Σικελιανοῦ καὶ τὸ ἀρχαῖο δράμα* (2014).

Ἰωάννης Μαστρογεωργίου. Εἰδικὸς Γραμματέας Μακροπρόθεσμου Σχεδιασμοῦ καὶ Ἔρευνας γιὰ τὸ Μέλλον (Strategic Foresight), ὑπὸ τὸν Πρωθυπουργὸ Κυριάκο Μητσοτάκη. Εἶναι ἀπόφοιτος τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Ε.Κ.Π.Α., μετὰ μεταπτυχιακὰς σπουδὰς στὶς Διεθνεῖς Σχέσεις, στὴν Εὐρωπαϊκὴ Πολιτικὴ Οἰκονομία καὶ τὸ Εὐρωπαϊκὸ Δίκαιο, ἀπὸ τὸ Παν. Αἰγαίου καὶ τὸ Οἰκονομικὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν. Στὸ πλαίσιο τῆς ἐπιστημονικῆς τοῦ δραστηριότητος ἔχει ἀσχοληθεῖ μετὰ τὴν ἔννοια τῆς 4ης Βιομηχανικῆς Ἐπανάστασης. Εἶναι συγγραφέας τριῶν συναφῶν βιβλίων: *Εὐκαιρίες, γκρίζες ζῶνες καὶ προεκτάσεις τῆς 4ης Βιομηχανικῆς Ἐπανάστασης, Τὰ ἐργαλεῖα τῆς 4ης Βιομηχανικῆς Ἐπανάστασης καὶ πῶς ἀνα-διαμορφώνουν τὴ ζωὴ μας καὶ Τεχνητὴ Νοημοσύνη καὶ Ἄνθρωπος.*

Ἄρχμ. Ἀμφιλόχιος Μήλτος. Κληρικὸς τῆς Ἱ.Μ. Δημητριάδος, ὅπου ὑπηρετεῖ ὡς Γραμματέας καὶ ὡς Ἐφημέριος καὶ Προϊστάμενος τοῦ Ἱ.Ν. Εὐαγγελιστρίας Ν. Ἰωνίας Βόλου. Πτυχιούχος τοῦ Τμ. Φιλολογίας τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Ε.Κ.Π.Α. (2005) καὶ τοῦ Τμ. Κοινωνικῆς Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ε.Κ.Π.Α. (2010). Μετὰ μεταπτυχιακὰς σπουδὰς στὸ Παρίσι (2011-2017), εἶναι κάτοχος Μεταπτυχιακοῦ Διπλώματος στὴν Ἱστορία τῶν Θρησκειῶν (Παν. Paris-Sorbonne) καὶ στὴ Δογματικὴ Θεολογία (Καθολικὸ Ἰνστιτοῦτο Παρισίων). Δρ Ἱστορίας τοῦ Παν. τῆς Σορβόννης (Paris-Sorbonne, Paris IV) καὶ Δρ Θεολογίας τοῦ Institut Catholique de Paris. Εἶναι μέλος τῆς Ἐπιστημονικῆς Ὁμάδος τῆς Ἀκαδημίας Θεολογικῶν Σπουδῶν Βόλου.

Κατερίνα Μιχαλοπούλου. Ἀρχιτέκτων Μηχανικὸς Ε.Μ.Π., μετὰ μεταπτυχιακὸ διπλῶμα Διατμηματικοῦ Προγράμματος τοῦ Ε.Μ.Π. μετὰ κατεύθυνση «Σχεδιασμός – χῶρος – πολιτισμός», καὶ μεταπτυχιακὸ διπλῶμα «Ψηφιακὸς Μορφὸς Τέχνης», τῆς Ἀνωτάτης Σχολῆς Καλῶν Τεχνῶν Ἀθηνῶν. Διδάσκει ἐπὶ σειρὰ ἐτῶν συνθετικὰ μαθήματα στὴ σχολὴ Ἐσωτερικῆς Ἀρχιτεκτονικῆς τοῦ Πανεπιστημίου Δυτικῆς Ἀττικῆς.

Δημήτριος Ν. Μόσχος. Καθηγητὴς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας στὸ Τμ. Θεολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α. καὶ ἀπὸ τὸ 2018 Διευθυντὴς τοῦ Ἐργαστηρίου Μελέτης Ἀρ-

χαίου Ἀνατολικῷ Χριστιανισμῷ τοῦ ἰδίου Τμήματος. Σπούδασε Θεολογία στὸ Ε.Κ.Π.Α. (1982-1986), Εὐαγγελικὴ Θεολογία στὸ Παν. Erlangen (1988-1989) καὶ Βυζαντινολογία, Ὁρθόδοξη Θεολογία καὶ Φιλοσοφία στὸ Παν. τοῦ Μονάχου (1989-1992). Ἀναγορεύθηκε Magister Artium Βυζαντινολογίας τοῦ Παν. τοῦ Μονάχου (1993), Διδάκτορας Θεολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α. στὴν Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία (1995) καὶ Ὑφηγητὴς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Παν. Rostock (2007), στὴν ὁποία διδάσκει καὶ ὡς ἔκτακτος ἐπισκέπτης καθηγητῆς (Privat-dozent). Εἶναι μέλος τοῦ Πανελληνίου Θεολογικοῦ Συλλόγου «Καιρός», τοῦ Δ.Σ. τῆς Ἀκαδημίας Θεολογικῶν Σπουδῶν Βόλου καὶ τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ περ. *Σύναξη*.

π. Αὐγουστῖνος Μπαῖραχτάρης. Ἀναπληρωτὴς Καθηγητῆς στὴν Πατριαρχικὴ Ἀνωτάτη Ἐκκλησιαστικὴ Ἀκαδημία Κρήτης. Διδάσκει τὸ ἀντικείμενο τῆς ἱστορίας τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως καὶ τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας σὲ σχέση μὲ τὸν Οἰκουμενικὸ Διάλογο. Σπούδασε θεολογία στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Α.Π.Θ., στὸ Institut d'études supérieures en théologie Orthodoxe de Chambésy τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου στὴ Γενεύη σὲ συνεργασία μὲ τὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Fribourg καὶ στὸ Ecumenical Institute of Bossey τοῦ Παγκόσμιου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν. Ἐπιπλέον, εἶναι μέλος τῆς CEMES καὶ τῆς Societas Oecumenica. Ἔχει συμμετάσχει σὲ δεκάδες θεολογικὰ συνέδρια τόσο στὸ ἐσωτερικὸ, ὅσο καὶ στὸ ἐξωτερικὸ, ἐνῶ μέχρι τώρα ἔχει δημοσιεύσει 6 βιβλία καὶ περισσότερα ἀπὸ 30 ἄρθρα καὶ μελέτες του (στὴν ἐλληνικὴ, ἀγγλική, γαλλικὴ, ἰταλικὴ καὶ ρωσικὴ γλῶσσα), τὰ ὁποῖα φιλοξενοῦνται σὲ ἐλληνικὰ καὶ ξένα θεολογικὰ περιοδικά.

Δημήτριος Μπεκριδάκης. Πτυχιούχος Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ε.Κ.Π.Α. καὶ κάτοχος Μεταπτυχιακοῦ Διπλώματος Εἰδίκευσης στὴ Θρησκευολογία ἀπὸ τὴν ἴδια Σχολή. Τὰ ἐπιστημονικά του ἐνδιαφέροντα ἐκτείνονται σ' ἓνα εὐρὸ φάσμα τῆς θεολογικῆς καὶ θρησκευολογικῆς ἔρευνας. Ἰδιαιτέρως ἔχει ἀσχοληθεῖ μὲ τὴ θρησκευολογικὴ διερεύνηση τῶν πολύπτυχων φαινομένων τῆς Ἐκκοσμίκευσης, τῆς Νέας Πνευματικότητος καὶ τοῦ σύγχρονου Τεχνικοῦ Πολιτισμοῦ. Ἡ θεολογικὴ του παρέμβαση συνδέεται μὲ τὴν ἀνάδειξη τῆς κριτικῆς, προφητικῆς καὶ ἐσχατολογικῆς συνείδησης τῆς Ἐκκλησίας. Ἔχει συγγράψει ἓνα βιβλίον καὶ πλῆθος ἐπιστημονικῶν ἄρθρων σὲ περιοδικὰ μὲ κριτὲς καὶ συλλογικοὺς τόμους, καθὼς καὶ λήμματα σὲ ἐγκυκλοπαιδικὰ λεξικά.

Κωνσταντῖνος Ἰ. Μπελέζος. Καθηγητῆς στὸ Τμ. Θεολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α. Ἀσχολεῖται μὲ ζητήματα Εἰσαγωγῆς στὴν Καινὴ Διαθήκη καὶ Ἑρμηνείας τῆς Βίβλου, Ἑρμηνευτικῆς Μεθοδολογίας καὶ Πατερικῆς Ἑρμηνευτικῆς, Θεολογίας τοῦ Φύλου καὶ Οἰκοθεολογίας. Μελετᾷ τὴν πρόσληψη τῆς Ἁγίας Γραφῆς ὄχι μόνον στὴν παλαιότερη καὶ τὴ νεώτερη ἐκκλησιαστικὴ παράδοση, ἀλλὰ καὶ στὴ νεώτερη καὶ τὴ σύγχρονη φιλοσοφικὴ καὶ λογοτεχνικὴ παραγωγή. Μέρος τῆς ἔρευνάς του ἀφιερώνεται στὴν Ἱστορία τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν καὶ τοῦ ἐλληνοφώνου θρησκευτικοῦ Τύπου ἀπὸ τὸ 1826 μέχρι σήμερα. Πιὸ πρόσφατες

αὐτοτελεῖς μελέτες του: *Καθηγητὲς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν στὴ διακονία τῆς Ἑρμηνείας καὶ τῆς Ἑρμηνευτικῆς τῆς Καινῆς Διαθήκης (τὰ τελευταῖα 180 ἔτη)* (2020), *Ἱστορία τῶν νεοελληνικῶν μεταφράσεων τῆς Καινῆς Διαθήκης – Ἡ πρόταση τοῦ Καθ. Ἰωάννη Ν. Καρμίρη* (2020).

Τριαντάφυλλος Μπολτέτσος. Μεταδιδακτορικός ἐρευνητὴς στὴν Ἱατρικὴ Σχολὴ τοῦ Ε.Κ.Π.Α. Πτυχιούχος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ε.Κ.Π.Α., κάτοχος μεταπτυχιακοῦ τίτλου στὴν Ποιμαντικὴ Θεολογία καὶ Ἀγωγή καὶ Δρ Θεολογίας στὴν Ποιμαντικὴ Θεολογία καὶ Μεθοδολογία ἀπὸ τὸ Ε.Κ.Π.Α. Ἀπὸ τὸ 2000, Προϊστάμενος τοῦ Γραφείου Προσωπικοῦ-Διοικητικῆς Μέριμνας τῆς Ἱ.Μ. Φθιώτιδος. Ἔχει ἐκδώσει 7 βιβλία καὶ ἔχει δημοσιεύσει μελετήματά του σὲ συλλογικοὺς τόμους καὶ στὸ περ. *Θεολογία*.

Ἀπόστολος Β. Νικολαΐδης. Ὁμότιμος Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ε.Κ.Π.Α. Διετέλεσε Καθηγητὴς στὸ Τμ. Κοινωνικῆς Θεολογίας καὶ Θρησκευολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α. (1997-2020). Στὴν παροῦσα φάση εἶναι Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Λευκωσίας. Βασικὲς περιοχὲς ἐπιστημονικῆς ἔρευνας: Πολιτικὴ Θεολογία, Βιοηθικὴ, Ἠθικὴ τῶν Θρησκειῶν, Κοινωνικὴ Ἠθικὴ, Κοινωνιολογία τοῦ Χριστιανισμοῦ, Κοινωνιολογία τῆς Θρησκείας, Νεομαρξισμός, Σχολὴ τῆς Φρανκφούρτης, Γαλλικὴ καὶ Γερμανικὴ Θρησκευολογία καὶ Κοινωνιολογία. Τὸ πρωτότυπο στὸ σύνολό του ἐπιστημονικὸ ἔργο ἀριθμεῖ 36 πρωτότυπες μονογραφίες καὶ πάνω ἀπὸ 150 ἄρθρα σὲ ἐπιστημονικὰ περιοδικά.

† **Σεβ. Μητρ. Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς κ. Νικόλαος (Χατζηνικολάου).** Πτυχιούχος τῆς Φυσικῆς τοῦ Α.Π.Θ., μὲ μεταπτυχιακὲς σπουδὲς στὸ Harvard (Ἀστροφυσικὴ, Μ.Α.) καὶ στὸ MIT (Μηχανολογία, Μ.Σ.). Οἱ διδακτορικὲς σπουδὲς του διεξήχθησαν στὸ πλαίσιο κοινῆς προγράμματος τοῦ Harvard καὶ MIT στοὺς τομεῖς τῆς Βιοϊατρικῆς Τεχνολογίας καὶ τῶν Ἐφαρμοσμένων Μαθηματικῶν. Σπούδασε Θεολογία στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ τῆς Βοστώνης σὲ μεταπτυχιακὸ ἐπίπεδο (Μ.Τ.Σ. καὶ Th.M.). Δρ Βιοηθικῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. καὶ Ἐπίτιμος Διδάκτορας τοῦ Ε.Κ.Π.Α. καὶ τοῦ Παντείου Πανεπιστημίου. Ἰδρυτὴς καὶ πρόεδρος τοῦ Κέντρου Βιοϊατρικῆς Ἠθικῆς καὶ Δεοντολογίας καὶ πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς Βιοηθικῆς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, μέλος ἐπιστημονικῶν ἐπιτροπῶν Βιοηθικῆς καὶ Δεοντολογίας, καθὼς καὶ ἐμπνευστὴς καὶ πρόεδρος τῆς πρότυπης Μονάδας Ἀνακουφιστικῆς Φροντίδας ἀσθενῶν τελικοῦ σταδίου «ΓΑΛΙΛΑΙΑ», ποὺ δραστηριοποιεῖται στὴν περιοχὴ τῶν Μεσογαίων καὶ Λαυρεωτικῆς. Ἔχει συγγράψει 16 βιβλία ἐπιστημονικοῦ, θεολογικοῦ καὶ βιοηθικοῦ περιεχομένου, κάποια ἐκ τῶν ὁποίων ἔχουν μεταφραστῆ σὲ 13 γλώσσες.

Ἰωάννης Ευδάκης. Δρ Θεολογίας, καθηγητὴς στὴ Δευτεροβάθμια Ἐκπαίδευση. Πτυχιούχος τοῦ Τμ. Κοινωνικῆς Θεολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α. καὶ κάτοχος μεταπτυχιακοῦ τίτλου ἀπὸ τὸ Τμ. Θεολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α. στὸ ἀντικείμενο τῆς Θρησκευολογίας. Τὸ θέμα τῆς διδακτορικῆς του διατριβῆς εἶναι «Τὸ καλὸ καὶ τὸ

κατὸ στὸν κόσμον τῶν βιντεοπαιχνιδιῶν: θρησκευτολογικὴ μελέτη». Τὰ ἐρευνητικὰ του ἐνδιαφέροντα περιλαμβάνουν τὴν Ἱστορία τῆς Ἐκπαίδευσης, τὶς νέες μορφές διάχυτης θρησκευτικότητας καὶ τὴ σύνδεσή της μὲ τὴν παραδοσιακὴ θρησκευτικὴ καὶ τὴ Νεομυθολογία, καθὼς καὶ τὴν Ἱστορία τῶν Μύθων καὶ τῶν Συμβόλων. Συμμετεῖχε σὲ διάφορα ἐπιστημονικὰ συνέδρια ὡς ὁμιλητῆς, ἐνῶ ἔχει ἐπίσης συγγράψει ἐπιστημονικὰ ἄρθρα σχετικὰ μὲ τὴ Θρησκευτολογία.

Δημήτριος Ὀρφανίδης. Δρ Ἐργατικοῦ Δικαίου, Πρόεδρος Ἐφετῶν Ἀθηνῶν καὶ Γ.Γ. Κύκλου Ἑλλήνων Λογοτεχνῶν Δικαστῶν. Σπούδασε νομικὰ στὸ Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης. Ἐκπροσώπησε τὴν Ἑλλάδα στὴν Ε.Ε. στὸν τομέα νομοθεσίας τοῦ Οὐσιαστικοῦ Ποινικοῦ Δικαίου (2008-2011). Δίδαξε στὴν Ἐθνικὴ Σχολὴ Δικαστῶν (2015-2018). Μιλᾷ ἀγγλικά, γαλλικά, γερμανικά καὶ ρωσικά. Ἔχει δημοσιεύσει στὸν νομικὸ τύπον 20 μελέτες, ἐνῶ κυκλοφορεῖ τὸ ἔργο του: *Ἡ κοινωνικὴ ἀρχὴ καὶ ἡ δεσμευτικότητά της στὶς ἔννομες τάξεις τῆς παγκοσμιοποίησης*.

Δημήτριος Οὐλῆς. Θεολόγος στὰ Ἐκπαιδευτήρια Γ. Ζῶη, Ἐπισκέπτης Καθηγητῆς Κοινωνιολογίας τῆς Θρησκείας στὸ Ἑλληνικὸ Βιβλικὸ Κολλέγιο καὶ διδάσκων στὸ πρόγραμμα «Παιδαγωγικὴ καὶ Διδακτικὴ Μεθοδολογία τῆς Θρησκευτικῆς Ἐκπαίδευσης» στὸ Learn Inn Ε.Κ.Π.Α. Πτυχιούχος Θεολογίας ἀπὸ τὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Α.Π.Θ. καὶ Κοινωνικῆς Ἀνθρωπολογίας ἀπὸ τὸ Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικῶν καὶ Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν, ὅπου καὶ ὀλοκλήρωσε τὴ διδακτορικὴ του διατριβή, μὲ θέμα τὴν Ἀνθρωπολογία τῆς New Age Θρησκευτικότητας. Στὰ ἐρευνητικὰ του ἐνδιαφέροντα περιλαμβάνονται ἡ Σύστηματικὴ Θεολογία, ἡ φαινομενολογία καὶ ἡ κοινωνιολογία τῶν θρησκειῶν, μὲ ἔμφαση στὴ μελέτη σύγχρονων «ἐναλλακτικῶν» μορφῶν θρησκευτικότητας καὶ στὴ σχέση τῆς θρησκείας μὲ τὸν κινηματογράφο καὶ τὴ δημοφιλὴ μαζικὴ κουλτούρα (pop culture). Εἶναι συγγραφέας 6 βιβλίων καὶ πολυἀριθμῶν μελετῶν καὶ ἄρθρων, ποὺ ἔχουν δημοσιευθεῖ σὲ συλλογικοὺς τόμους καὶ ἐπιστημονικὰ περιοδικὰ τῆς Ἑλλάδας καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Μαρία Παζάρσκη. Ε.ΔΙ.Π. στὴν Ἀνωτάτη Ἐκκλησιαστικὴ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν. Κἀτοχος Μεταπτυχιακοῦ καὶ Διδακτορικοῦ Διπλώματος στὴν Παλαιὰ Διαθήκη καὶ Δρ Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. Ἔχει συμμετάσχει σὲ διεθνεῖς θεολογικὰ συνέδρια, ἐπιστημονικὲς συναντήσεις καὶ ἡμερίδες. Τὸ ἔργο της περιλαμβάνει ἄρθρα σὲ διεθνεῖς ἐπιστημονικὰ περιοδικὰ, πρωτότυπα ἐπιστημονικὰ λήμματα σὲ τόμους, μονογραφία γιὰ τὴ σοφολογικὴ γραμματεία, ὑπόμνημα στὸν Ἐκκλησιαστικὸν βιβλιοκρισίαν σὲ μετάφραση τῶν *Ψαλμῶν*. Ἐκπόνησε σχόλια στὸν Ἐκκλησιαστικὸν καὶ στὶς *Παροιμίες* στὸ πλαίσιο τοῦ προγράμματος ἔκδοσης σχολιασμένης Ἁγίας Γραφῆς ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴ Βιβλικὴ Ἐταιρία, ὅπου εἶναι ἐπιστημονικὴ συνεργάτις.

Πέτρος Ἀ. Παναγιωτόπουλος. Ἐπίκουρος Καθηγητῆς τοῦ Τμ. Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. Σπούδασε Φυσικὴ καὶ Θεολογία στὸ Α.Π.Θ. καὶ

ἔλαβε Μεταπτυχιακὸ καὶ Διδακτορικὸ Δίπλωμα ἀπὸ τὸ Τμ. Θεολογίας τοῦ Α.Π.Θ. Διδάσκων στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Ὁρθοδόξου Πανεπιστημίου τοῦ Κογκό καὶ ἰδρυτικὸ μέλος τοῦ Ἐργαστηρίου Κοινωνικῆς Ἐρευνας τῆς Θρησκείας καὶ τοῦ Πολιτισμοῦ τοῦ Τομέα Ἠθικῆς καὶ Κοινωνιολογίας τοῦ Τμ. Θεολογίας τοῦ Α.Π.Θ. Ἐργάστηκε ὡς ἐπιμελητὴς τῆς ἠθικο-θρησκευτικῆς ἔκδοσης τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Ὁρθοδοξία καὶ τῆς Ἐπιθεώρησης τοῦ Πατριαρχικοῦ Κέντρου Πατερικῶν Μελετῶν *Κληρονομία*, καὶ ὡς ἀρχισυντάκτης στὴν ἱστοσελίδα *Πεμπτουσία* στὴν ἐλληνικὴ καὶ ἀγγλόφωνη ἔκδοσή της.

Γεώργιος Δ. Παναγόπουλος. Καθηγητὴς Δογματικῆς τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας στὴν Ἀνωτάτη Ἐκκλησιαστικὴ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν καὶ Ἐπισκέπτης Καθηγητὴς στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Μονάχου. Σπούδασε Νομικά, Θεολογία καὶ Βυζαντινολογία στὰ Πανεπιστήμια Ἀθηνῶν καὶ Μονάχου καὶ ἀνακηρύχθηκε Δρ Θεολογίας ἀπὸ τὸ Α.Π.Θ.. Τὰ ἐρευνητικὰ ἐνδιαφέροντά του ἐστιάζουν στὴ σχέση θεολογίας καὶ φιλοσοφίας, τὸν δυτικὸ Χριστιανισμὸ καὶ τὴ νεώτερη ρωσικὴ θρησκευτικὴ σκέψη. Γνωρίζει ἀγγλικά, γαλλικά, γερμανικά, ἰταλικά, ρωσικά καὶ λατινικά καὶ εἶναι μέλος ἐλληνικῶν καὶ ξένων ἐπιστημονικῶν Ἐταιρειῶν. Πρόσφατα ἔργα του: *Ζητήματα Ἐκκλησιολογίας* (2016), *Κοινωνία καὶ Ἑσυχασμός* (2021), *Russische Sophiologie zwischen orthodoxer Tradition und moderner Philosophie* (2021).

Βικτωρία Παντερῆ. Δρ Θεολογίας ἀπὸ τὸ Τμ. Κοινωνικῆς Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ε.Κ.Π.Α. μὲ εἰδίκευση στὴ Λειτουργικὴ. Ἐργάζεται ὡς ἐκπαιδευτικὸς στὴ Δευτεροβάθμια Ἐκπαίδευση. Ἔχει παρακολουθήσει μαθήματα στὸ Τμ. Ρωμαιοκαθολικῆς Θεολογίας καὶ στὸ Σεμινάριο Παλαιοκαθολικῶν τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Βόννης (2007-2010). Ἔχει ἐκδοθεῖ ἡ μελέτη της *Ὁ καθαγιασμός τοῦ Ἁγίου Μύρου στὰ Πρεσβυγενῆ Πατριαρχεῖα τῆς Ἀνατολῆς: Μύρον – Εὐχέλαιον – Καλλιέλαιον* (2017).

Κερασένια Σ. Παπαλεξίου. Ε.ΔΙ.Π. στὸ Τμ. Κοινωνικῆς Θεολογίας καὶ Θρησκευσιολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ε.Κ.Π.Α. Πτυχιούχος τοῦ Τομέα Φιλοσοφίας τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. ἀπὸ ὅπου ἔλαβε τὸ μεταπτυχιακὸ καὶ διδακτορικὸ τῆς δίπλωμα στὴν Ἀρχαία Ἑλληνικὴ Φιλοσοφία. Μεταδιδακτορικὴ ἐρευνητριά στὸ Πανεπιστήμιο Δυτικῆς Μακεδονίας. Ἔργα της: *Μικρὰ Πλατωνικά* (2009) *Πλάτων, Θεαίτητος*, εἰσαγωγή, μετάφραση, σχόλια (2015), *Εἰσαγωγή στὴν Ὄντολογία των Προσωκρατικῶν* (2015). Ἐπίσης ἔχει δημοσιεύσει ἄρθρα καὶ μελέτες σὲ ἐλληνικά καὶ ξένα ἐπιστημονικά περιοδικὰ καὶ ἐπετηρίδες.

Κωνσταντῖνος Πέτσιος. Καθηγητὴς τῆς Ἱστορίας τῆς Φιλοσοφίας στὸ Τμ. Φιλοσοφίας τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Παν. Ἰωαννίνων καὶ Διευθυντὴς τοῦ Ἐργαστηρίου Ἐρευνῶν Νεοελληνικῆς Φιλοσοφίας. Ἐπιστημονικὸς ὑπεύθυνος τοῦ περιοδικοῦ τοῦ ὡς ἄνω Ἐργαστηρίου Ἐρευνῶν, *Κάτοπτρον Νεοελληνικῆς Φιλοσοφίας*, στὸ ὁποῖο δημοσιεύονται μελέτες, μετὰ ἀπὸ «τυφλὴ κρίση» ("blind review"), ποὺ ἀφοροῦν τὴ χειρόγραφη φιλοσοφικὴ παράδοση τῆς Νεοελληνικῆς

Φιλοσοφίας. Ὑπῆρξε Πρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς Φιλοσοφικῆς Ἑταιρείας (2017-2019) καί Ἀντιπρόεδρος τῆς Ἑταιρείας Ἡπειρωτικῶν Μελετῶν ἐπὶ σειρᾷ ἐτῶν. Παράλληλα μὲ τὴ μελέτη καὶ τὴ διδασκαλία τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς καὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Φιλοσοφίας σὲ προπτυχιακὸ καὶ μεταπτυχιακὸ ἐπίπεδο ἔχει προσανατολίσει τὸ ἐπιστημονικὸ του ἐνδιαφέρον στὴν ἔρευνα τῆς χειρόγραφης νεοελληνικῆς φιλοσοφικῆς παράδοσης.

Καλλιόπη (Πέπη) Ρηγοπούλου. Ὁμότιμη καθηγήτρια τοῦ Ε.Κ.Π.Α. Γεννήθηκε στὴν Ἀθήνα ἀπὸ Μικρασιατὲς γονεῖς. Σπούδασε Χημεία στὸ Ε.Κ.Π.Α., Ἱστορία Τέχνης καὶ Ἀρχαιολογία στὴ Σορβόνη (ὅπου ὑποστήριξε καὶ τὴ διατριβή της μὲ θέμα: «Ἡ σκηνὴ στὸν Paul Klee»), Συντήρηση Ἔργων Τέχνης (MST) ἐπίσης στὴ Σορβόνη, καὶ Ἱστορία καὶ Θεωρία τῆς Τέχνης μὲ τὸν Huber Damisch στὴν École des Hautes Etudes en Sciences Sociales. Δίδαξε στὸ Πολυτεχνεῖο Κρήτης, στὴ Φιλοσοφικὴ Σχολὴ Ἀθηνῶν, στὸ Τμῆμα ΕΜΜΕ τοῦ Ε.Κ.Π.Α., τοῦ ὁποῦ εἶναι σήμερα Ὁμότιμη Καθηγήτρια Αἰσθητικῆς Ἐπικοινωνίας καὶ Τεχνολογίας. Ἐνδεικτικὰ ἀντικείμενα διδασκαλίας: Ἱστορία τῆς Τέχνης καὶ τοῦ Πολιτισμοῦ, Εἰσαγωγή στὶς Πολιτισμικὲς Σπουδές, Τέχνη καὶ Τεχνολογία, Ἡ πόλη /Αἰσθητικὴ καὶ Ἐπικοινωνία, Πρωτοπορίες τῆς Τέχνης καὶ Οὐτοπία, Ἀνάλυση Λόγου καὶ Εἰκόνας, Μῦθος καὶ Ψυχανάλυση, Ἱστορικὸ τραῦμα καὶ Πολιτικὲς τῆς Μνήμης κ.ἄ.

Κωνσταντῖνος Σιδῶμος. Ψυχίατρος παιδιῶν καὶ ἐφήβων, Δρ Ἱατρικῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλίας (θέμα διατριβῆς: «Ἐθισμὸς τῶν ἐφήβων στοὺς Ἡλεκτρονικοὺς Ὑπολογιστὲς καὶ τὸ Διαδίκτυο: Ψυχιατρικὰ συμπτώματα καὶ διαταραχὲς ὕπνου»). Κάτοχος μεταπτυχιακοῦ διπλώματος ἐξειδίκευσης τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς τοῦ Παν. Ἰωαννίνων στὴν Κοινωνικὴ Ψυχιατρικὴ-Παιδοψυχιατρικὴ. Ὑπεύθυνος σχεδιασμοῦ καὶ ὀργάνωσης τοῦ πρώτου στὴν Ἑλλάδα Εἰδικοῦ Ψυχιατρικοῦ Ἰατρείου γιὰ τὸν ἐθισμὸ στὸ Διαδίκτυο, στὸ Ἱπποκράτειο Νοσοκομεῖο Θεσσαλονίκης. Ἔχει πᾶνω ἀπὸ 30 δημοσιεύσεις σὲ διεθνῆ καὶ ἐλληνικὰ ἐπιστημονικὰ περιοδικὰ καὶ πολυάριθμες ἀνακοινώσεις σὲ διεθνῆ καὶ ἐλληνικὰ Συνέδρια. Εἶναι ἀξιολογητὴς ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν σχετικῶν μὲ τὰ θέματα τοῦ διαδικτύου. Ἐπιμελήθηκε τὴν ἔκδοση τῶν συλλογικῶν ἔργων: Ἔρευνα-πρόληψη-ἀντιμετώπιση τῶν κινδύνων στὴ χρήση τοῦ διαδικτύου (2011), Ἐθισμὸς στὸ διαδίκτυο καὶ ἄλλες διαδικτυακὲς συμπεριφορὲς ὑψηλοῦ κινδύνου (2012) καὶ Ὁφέλη καὶ κίνδυνοι στὴ χρήση τοῦ διαδικτύου (2013).

Διονύσιος Σκλήρης. Δρ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Σορβόνης (Paris IV), ὅπου ἐκπόνησε Διδακτορικὴ Διατριβὴ μὲ θέμα «Ὁ ὅρος «τρόπος» στὴ σκέψη τοῦ Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ». Κάτοχος μεταπτυχιακοῦ τίτλου στὶς «Σπουδὲς τῆς Ὑστερῆς Ἀρχαιότητος καὶ τοῦ Βυζαντίου» στὸ King's College, μὲ εἰδίκευση στὴ Φιλοσοφία (θέμα ἐργασίας: «Ἡ θεωρία τοῦ κακοῦ στὸν Πρόκλο ὡς μιὰ ὀλοκλήρωση τοῦ μονισμοῦ τοῦ Πλωτίνου»), καθὼς καὶ μεταπτυχιακοῦ τίτλου ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιο τῆς Σορβόνης στὴ Βυζαντινὴ Γραμματεία (Πατρολογία). Σπούδασε Κλασικὴ Φιλολογία καὶ Θεολογία στὸ Ε.Κ.Π.Α. Ἔχει διδάξει στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Ε.Κ.Π.Α. καὶ στὸ Ἑλληνικὸ Ἀνοικτὸ Πανεπιστήμιο. Τε-

λευταία βιβλία του: *Ἀγαπῶμαι, ἄρα σκέφτομαι* (2021), *Οἱ Ἀνύπαρκτοι ποῦ διάλεξε ὁ Θεός* (2021), *Slavoj Žižek and Christianity* (2019).

Ἀντώνης Α. Σμυρναῖος. Καθηγητὴς στὸ Π.Τ.Δ.Ε. τοῦ Παν. Θεσσαλίας. Διδάσκει σὲ προπτυχιακὸ καὶ μεταπτυχιακὸ ἐπίπεδο Νεοελληνικὴ Ἱστορία, Ἱστορία τῆς Νεοελληνικῆς Ἐκπαίδευσης, Διδακτικὴ τῆς Ἱστορίας, καθὼς καὶ ζητήματα ποῦ ἀφοροῦν τὴ Δημιουργικότητα καὶ τὴν Καινοτομία. Μέσα στὸ πλαίσιο καὶ τὶς προοπτικὲς ποῦ προσφέρουν ἡ Φιλοσοφία τῆς Ἱστορίας καὶ ἡ Φιλοσοφία τῆς Παιδείας διερευνᾷ ἐπίσης τὴ σχέση κοινωνίας, ἱστορίας, ἐπιστήμης καὶ παιδαγωγικῆς μὲ τὸ μετανεωτερικὸ φαινόμενο τοῦ μετα-ανθρωπισμοῦ. Διευθυντὴς τοῦ Ἐργαστηρίου Ἐκπαιδευτικῆς καὶ Τοπικῆς Ἱστορίας τοῦ Π.Τ.Δ.Ε., ἔχει χρηματίσει ἐπιστημονικὸς ὑπεύθυνος ἱστορικῶν Ἐρευνητικῶν Προγραμμάτων. Πρόσφατα βιβλία του: *Ἱστοροῦμεν δι' ἐμπιστοσύνης: Ἡ ἐμπιστοσύνη ὡς ἱστοριογραφικὴ μεταβλητὴ* (2023), *Ἡ Ἱστορία ὡς ἐπιτύχωση: Ἀπὸ μιὰ ἱστοριογραφία βουλμικὴ σὲ μιὰ ὑδροκεφαλικὴ Διδακτικὴ τῆς Ἱστορίας* (2020), *Ὁ Καλβίνος στὴν Ἰωλκὸ: Οἱ Ἀμερικανοὶ ἱεραπόστολοι στὴν Ἑλλάδα καὶ ἡ συγκρότηση τῆς Εὐαγγελικῆς Κοινότητος τοῦ Βόλου (1875-1901)* (2017).

Χρυσόστομος Σταμούλης. Κοσμήτορας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. καὶ Καθηγητὴς τῆς Δογματικῆς καὶ Συμβολικῆς Θεολογίας στὸ Τμ. Θεολογίας. Σπούδασε στὰ Παν. τῆς Θεσσαλονίκης, τοῦ Βελιγραδίου καὶ τοῦ Durham. Πρόεδρος τοῦ Τμ. Θεολογίας τοῦ Α.Π.Θ. γιὰ δύο θητείες (2011-2013 καὶ 2013-2015). Ἔχει διδάξει ὡς Ἐπισκέπτῃς Καθηγητὴς καὶ ἔχει δώσει διαλέξεις στὴν Εὐρώπη, στὴν Ἀσία καὶ στὶς Η.Π.Α. Εἶναι Ἄρχων Διδάσκαλος τῆς Μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ μέλος πολλῶν ἐπιτροπῶν στὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ ἐξωτερικόν. Τελευταία ἔργα του: *Holy Beauty. Prolegomena to an Orthodox Philocalic Aesthetics* (2022), *Broken Bridges. An Introduction to Orthodox Fundamentalism* (2021), *Φάγαμε ἦττα. Κείμενα γιὰ τὸν αὐτοεγκλωβισμό τῆς Ὀρθοδοξίας* (2021). Ἔκανε μουσικὲς σπουδὲς (φλάουτο, ἀνώτερα θεωρητικά) στὸ Μακεδονικὸ καὶ στὸ Κρατικὸ Ὦδεῖο Θεσσαλονίκης. Ἀπὸ τὸ 1991 διευθύνει τὴ Μεικτὴ Χορωδία «Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος» Θεσσαλονίκης. Ἀσχολήθηκε μὲ τὴ σύνθεση καὶ ἔχει ἐκδώσει ἕξι ψηφιακοὺς δίσκους.

Γεώργιος Στεῖρης. Καθηγητὴς Φιλοσοφίας τῶν Μέσων Χρόνων καὶ τῆς Ἀναγέννησης στὴ Δύση, στὸ Τμ. Φιλοσοφίας τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Ε.Κ.Π.Α. Ἐπισκέπτῃς καθηγητὴς στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Jyväskylä (Φινλανδία) καὶ Ἐπισκέπτῃς Ἐρευνητῆς (Visiting Fellow) στὸ Boğaziçi University (Κωνσταντινούπολη). Ἔχει διδάξει στὸ Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, τὸ Ε.Α.Π., καὶ σὲ study abroad προγράμματα τοῦ University of Connecticut καὶ τοῦ Boston University. Ἔχει τιμηθεῖ μὲ τὸ Jubilee Medal "80 years of Al-Farabi Kazakh National University" τοῦ Al-Farabi Kazakh National University γιὰ τὸ ἔργο του στὴν ἀραβικὴ φιλοσοφία. Πρόσφατα ἔργα του: *Maximus the Confessor as a European Philosopher* (ἐπιμ. S. Mitralaxis, G. Steiris, M. Podbielski, 2017) καὶ *The Oxford Handbook of Dionysius the Areopagite* (ἐπιμ. M. Edwards, D. Pallis, G. Steiris, 2022).

Θεοφάνης Τάσης. Διδάσκει Σύγχρονη Πρακτική Φιλοσοφία στὸ Alpen-Adria Universität (Αὐστρία) καὶ εἶναι Ἐπισκέπτης Καθηγητῆς στὸ Universität St. Gallen (Ἑλβετία). Διετέλεσε Stanley J. Seeger Fellow στὸ Παν. τοῦ Princeton, Marie Curie Fellow στὸ Université Saint-Louis στὶς Βρυξέλλες, καὶ Erasmus Fellow στὸ Freie Universität Berlin. Ἡ ἔρευνά του ἀφορᾷ τὴ σχέση πολιτικῆς, ἠθικῆς καὶ ἀνθρώπινης ἀναβάθμισης μὲ ἐπίκεντρο τὶς ἔννοιες εἰκόνα, θνητότητα καὶ τέχνη τοῦ βίου. Τὰ ἔργα του *Πολιτικὲς τοῦ Βίου: Ἡ Εἰρωνεία* (2012) καὶ *Καστοριάδης: Μιὰ Φιλοσοφία τῆς Αὐτονομίας* (2007) ἔχουν βραβευθεῖ μὲ τὸ Καυταντζόγλειο βραβεῖο τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἐνῶ τὸ *Ψηφιακὸς Ἀνθρωπισμὸς: Εἰκονιστικὸ Ὑποκείμενο καὶ Τεχνητὴ Νοημοσύνη* (2019) ἦταν ὑποψήφιο γιὰ τὸ Κρατικὸ Βραβεῖο Δοκιμίου 2020.

Χρήστος Τερέζης. Πρ. Καθηγητῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς καὶ Βυζαντινῆς Φιλοσοφίας στὸ Τμ. Φιλοσοφίας τοῦ Παν. Πατρῶν, πρ. Διευθυντῆς τοῦ Μεταπτυχιακοῦ Προγράμματος τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀνοικτοῦ Πανεπιστημίου «Ὁρθόδοξη Χριστιανικὴ Θεολογία καὶ Θρησκευτικὸς Πλουραλισμὸς» (μεταπτ. πρ. «Σπουδὲς στὴν Ὁρθόδοξη Θεολογία») καὶ πρ. Κοσμητῶρ τῆς Σχολῆς Ἀνθρωπιστικῶν καὶ Κοινωνικῶν Ἐπιστημῶν τοῦ Παν. Πατρῶν γιὰ δύο θητείες κατόπιν ἐκλογῆς. Ἦχει βραβευθεῖ ἀπὸ τὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν (δύο φορές), ἔχει τιμηθεῖ μὲ τὸ βραβεῖο Ἐμμ. Ἀνδρεάδης τοῦ ἐκ Προίτης τῆς Ἰωνίας καὶ ἔχει διατελέσει συνεργάτης τῆς UNESCO (δύο φορές). Ἦχει δημοσιεύσει τόσο στὴν Ἑλλάδα ὅσο καὶ στὸ ἐξωτερικὸ πλῆθος μονογραφικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν ἀρθρῶν, μὲ θέματα ἀντλούμενα ἀπὸ τὴν Ἀρχαία Ἑλληνικὴ Φιλοσοφία καὶ ἀπὸ τὴ Βυζαντινὴ Φιλοσοφία καὶ Θεολογία.

Ἀντώνης Τουλούμης. Ἀρχιτέκτων Μηχανικὸς Ε.Μ.Π., μὲ μεταπτυχιακὸ δίπλωμα Διατμηματικοῦ Προγράμματος τοῦ Ε.Μ.Π. μὲ κατεύθυνση «Σχεδιασμὸς – χῶρος – πολιτισμὸς», καὶ μεταπτυχιακὸ δίπλωμα «Ψηφιακὲς Μορφὲς Τέχνης», τῆς Ἀνωτάτης Σχολῆς Καλῶν Τεχνῶν Ἀθηνῶν. Προϊστάμενος του Τμ. Μελετῶν καὶ Ἔργων τῆς Ε.Κ.Υ.Ο. Σὲ ἐρευνητικὸ ἐπίπεδο, ἀρχιτεκτονικὸ, θεωρητικὸ καὶ καλλιτεχνικὸ, διερευνᾷ τρόπους σχεδιασμοῦ τῆς χρονικῆς ἀντίληψης στὴν Ἀρχιτεκτονική, τὴ Μουσικὴ καὶ τὸν Κινηματογράφο, μέσα ἀπὸ θεωρητικὲς πηγές καὶ σύγχρονες, ψηφιακὲς ἐφαρμογές.

Χαράλαμπος Τσέκερης. Διδάκτωρ, Κύριος Ἐρευνητῆς στὸ Ἰνστιτοῦτο Κοινωνικῶν Ἐρευνῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Κέντρου Κοινωνικῶν Ἐρευνῶν, μὲ γνωστικὸ ἀντικείμενο «Κοινωνιολογία τοῦ Διαδικτύου», Ἐπισκέπτης Καθηγητῆς στὸ Ε.Κ.Π.Α., Τακτικὸ Μέλος τῆς Ἐθνικῆς Ἐπιτροπῆς γιὰ τὰ Δικαιώματα τοῦ Ἀνθρώπου, καὶ Ἀντιπρόεδρος τῆς Ἐθνικῆς Ἐπιτροπῆς Βιοηθικῆς καὶ Τεχνοηθικῆς. Συντονίζει τὸ ἐρευνητικὸ πρόγραμμα World Internet Project Greece, ποῦ ἐστιάζει στὴ χρῆση τοῦ διαδικτύου στὴν Ἑλλάδα, καὶ κατέχει τιμητικὰ τὴ θέση τοῦ ἔκτακτου Καθηγητῆ στὴ Σχολὴ Δημόσιας Ἡγεσίας τοῦ Παν. τοῦ Stellenbosch, ἐνῶ διατελεῖ Ἐρευνητικὸς Ἐταῖρος στὸ Anti-Corruption Education and Research Centre τοῦ ἰδίου Πανεπιστημίου. Ἦχει διευθύνει πολλὰ ἐρευνητικὰ προγράμ-

ματα καὶ ἔχει διδάξει σὲ πολλὰ προγράμματα σπουδῶν καὶ πανεπιστημιακὲς σχολὲς στὴν Ἑλλάδα καὶ στὸ ἐξωτερικό.

Βασίλειος Τσίγκος. Καθηγητὴς στὸ Τμ. Κοινωνικῆς Θεολογίας καὶ Χριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ τοῦ Α.Π.Θ. Σπούδασε Θεολογία στὶς Θεολογικὲς Σχολὲς Α.Π.Θ. καὶ Δουβλίνου. Ἐπισκέπτης Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Balamand. Τὸ ἐρευνητικό του ἐνδιαφέρον ἐστιάζει στὴν αὐθεντικὴ ἔκθεση τοῦ περιεχομένου τῆς ὀρθοδόξου πίστεως σὲ διαχρονία καὶ συγχρονία μὲ τὸν τρόπο ζωῆς τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινότητος. Ἔχει λάβει μέρος σὲ δεκάδες θεολογικὰ συνέδρια, συμπόσια καὶ ἡμερίδες στὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ ἐξωτερικό. Ἔδωσε πολλὰ διαλέξεις σὲ θέματα θεολογικὰ καὶ σύγχρονου προβληματισμοῦ. Ἔχει δημοσιεύσει 12 μονογραφίες καὶ 65 ἄρθρα. Πρόσφατα ἔργα: *Περιχώρησις. Θεολογικὸ περιεχόμενο τοῦ ὅρου καὶ οἱ ἐφαρμογές του κατὰ τὴ Δογματικὴ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας* (2015), *Δογματικὴ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας* (2019), *Ἄνθρωπος, ὁ ἐν μικρῷ μέγας. Ὁψεις ὀρθοδόξου ἀνθρωπολογίας* (2019).

Σταυρούλα Τσινόρεμα. Καθηγήτρια Φιλοσοφίας καὶ Βιοηθικῆς στὸ Τμήμα Φιλοσοφικῶν καὶ Κοινωνικῶν Σπουδῶν, Διευθύντρια Σπουδῶν τοῦ Διοργανικοῦ Μεταπτυχιακοῦ Προγράμματος «Βιοηθική», Διευθύντρια τοῦ Ἐργαστηρίου Βιοηθικῆς καὶ ἀπὸ τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 2021 Κοσμήτορας τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Κρήτης. Πτυχιούχος Φιλοσοφίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἔλαβε διδακτορικὸ δίπλωμα στὴν Ἠθικὴ Φιλοσοφία ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Exeter. Εἶναι μέλος τῆς Ἐθνικῆς Ἐπιτροπῆς Βιοηθικῆς καὶ Τεχνολογικῆς Δεοντολογίας (2021-2025). Τὸ ἐρευνητικὸ καὶ συγγραφικὸ της ἔργο ἐπικεντρώνεται στὴν ἠθικὴ καὶ κοινωνικὴ φιλοσοφία, τὴ βιοηθικὴ, τὴν ἐπιστημολογία, τὴ φιλοσοφία τῆς γλώσσας καὶ τοῦ νοῦ.

Στυλιανὸς Τσουμπανίδης. Καθηγητὴς τοῦ Τμ. Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. μὲ ἀντικείμενο «Οἰκουμενικὴ Κίνησις: Ἱστορία – Θεολογικοὶ Διάλογοι». Σπούδασε Θεολογία στὰ Πανεπιστήμια Θεσσαλονίκης καὶ Χαϊδελβέργης (Γερμανία). Τὸ 1996 ἀναγορεύθηκε Διδάκτωρ τοῦ Τμ. Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. μὲ θέμα διατριβῆς «Λειτουργία μετὰ τὴ Λειτουργία. Ἡ συμβολὴ τῆς Ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας καὶ Θεολογίας στὴν κοινὴ χριστιανικὴ μαρτυρία γιὰ δικαιοσύνη, εἰρήνη καὶ ἀκεραιότητα τῆς δημιουργίας». Συμμετεῖχε ὡς μέλος τῆς ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὶς Γενικὲς Συνελεύσεις τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν στὸ Μπουσάν (Νότια Κορέα, 2013) καὶ στὴν Καρλσρούη (Γερμανία, 2022).

Τέλης Τύμπας. Καθηγητὴς Ἱστορίας τῆς Τεχνολογίας στοὺς Νεώτερους Χρόνους στὸ Τμ. Ἱστορίας καὶ Φιλοσοφίας τῆς Ἐπιστήμης τῆς Σχολῆς Θετικῶν Ἐπιστημῶν τοῦ Ε.Κ.Π.Α. Ἔχει συνδυάσει σπουδὲς σὲ Χημικὴ Μηχανικὴ (Msc, Α.Π.Θ., 1989), Τεχνολογικὴ καὶ Ἐπιστημονικὴ Πολιτικὴ (MSc, Georgia Tech, 1995) καὶ Ἱστορία καὶ Κοινωνιολογία τῆς Τεχνολογίας (PhD, Georgia Tech, 2001). Διευθυντὴς τοῦ ἀγγλόφωνου Διατμηματικοῦ Προγράμματος Σπουδῶν

"Science, Technology, Society – Science and Technology Studies" του Ε.Κ.Π.Α. και Αντιπρόεδρος Έρευνας της European Inter-University Association on Society, Science and Technology (ESST), έχει, μεταξύ άλλων, θητεύσει ως Chair της Management Committee του "Tensions of Europe: Research Network on History, Technology and Europe" και ως Πρόεδρος του Έπιστημονικού Συμβουλίου του Έθνικού Κέντρου Τεχνηρίωσης. Συνεργαζόμενο μέλος Δ.Ε.Π. του Ίνστιτούτου Μεσογειακών Σπουδών του Ίδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας και του European University Viadrina, ήταν επισκέπτης έρευνήτης στο MIT Program in Science, Technology and Society και στο Center of Research Excellence «Swedish Institute for Disability Research».

Σταύρος Φωτίου. Καθηγητής Θεολογίας και Διδακτικής τών Θρησκευτικών στο Τμ. Έπιστημών της Άγωγής του Παν. Κύπρου. Σπούδασε Παιδαγωγική στην Παιδαγωγική Άκαδημία Κύπρου και Θεολογία στη Θεολογική Σχολή του Ε.Κ.Π.Α., όπου και εκπόνησε διδακτορική διατριβή. Τò 2019 έξελέγη Ίδρυτικό Μέλος της Κυπριακής Άκαδημίας Έπιστημών, Γραμμάτων και Τεχνών. Συγγραφέας 20 βιβλίων και 100 άρθρων σε διάφορα επιστημονικά περιοδικά, και επιμελητής 60 συλλογικών τόμων. Έργα του έχουν μεταφραστεί στην αγγλική, γαλλική, ιταλική, ρωσική και φινλανδική γλώσσα.

Δημήτριος Κ. Χοϊλοῦς. Δρ Θεολογίας και εκπαιδευτικός στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Σπούδασε στο Τμ. Θεολογίας του Α.Π.Θ., απ' όπου έλαβε επίσης μεταπτυχιακό (2010) και διδακτορικό δίπλωμα (2016) με ειδίκευση στην Όμιλητική και παράλληλα εκπόνησε μεταδιδακτορική έρευνα στο ίδιο γνωστικό αντικείμενο (2020). Συγγραφέας του βιβλίου: *Τò óμιλητικό έργο του Μητροπολίτη Πολυανής και Κιλκισίου Άποστόλου Παπακωνσταντίνου*. Διδακτικά του σενάρια έχουν δημοσιευθεί σε διάφορα παιδαγωγικά περιοδικά, ενώ έχει βραβευθεί από τò Υπ. Παιδείας και Θρησκευμάτων για αντίστοιχο βέλτιστο διδακτικό σενάριο, τò όποιο δημοσιεύθηκε στην πλατφόρμα «Αΐσωπος». Συμμετείχε στη συγγραφή διδακτικού έγχειριδίου για τή Β' Γυμνασίου τών Έκκλησιαστικών Γυμνασίων (*Η Λειτουργική Ζωή της Έκκλησίας*). Έπιμορφωτής Β' του Ι.Ε.Π. με έργο τήν έπιμόρφωση θεολόγων καθηγητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στα Ν.Π.Σ. του μαθήματος τών Θρησκευτικών.

Παναγιώτης Χριστιάς. Άναπληρωτής καθηγητής Πολιτικής και Κοινωνικής Φιλοσοφίας στη Σχολή Άνθρωπιστικών Έπιστημών του Παν. Κύπρου. Άποφοίτησε από τò Έθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο (Ε.Μ.Π.) με δίπλωμα Μηχανολόγου Μηχανικού (MSc). Στη συνέχεια σπούδασε Φιλοσοφία, Πολιτικές και Κοινωνικές Έπιστήμες στη Σορβόνη και τήν EHESS, στο Παρίσι, όπου απέκτησε διδακτορικό δίπλωμα στη Κοινωνιολογία (Université Paris Descartes) και διδακτορικό δίπλωμα στη Φιλοσοφία (Université de Paris 1 – Panthéon-Sorbonne). Είναι συγγραφέας τριών τόμων της σειράς «Les chemins d'Ulysse», αφιερωμένων στη σκέψη σημαντικών συγγραφέων και στοχαστών της εύρωπαϊκής λογοτεχνίας (2004-2018) και ένός τόμου για τες πλατωνικές έπιρροές της

πολιτικῆς σκέψης τοῦ Ἀποστόλου Παύλου (*Platon et Paul au bord de l'abîme. Pour une politique catéchontique*, 2014). Ἐπί τοῦ παρόντος ἐτοιμάζει ἓνα βιβλίο γιὰ τὶς ἀριστοτελικὲς ἐπιρροὲς τοῦ Edmund Burke (προσωρινὸς τίτλος: *Edmund Burke or the Mirror of Reason*).

Εἰρήνη Χριστινάκη-Γλάρου. Καθηγήτρια στὸ Τμ. Κοινωνικῆς Θεολογίας καὶ Θρησκευολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ε.Κ.Π.Α. καὶ δικηγόρος παρ' Ἀρείῳ Πάγῳ. Νομικὴ σύμβουλος τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ μέλος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Διεθνοῦς Ἐταιρείας Δικαίου τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν. Ἄρθρα καὶ μελέτες τῆς ἔχουν μεταφραστεῖ στὴν ἀγγλικὴ καὶ τὴ ρουμανικὴ.

Βασίλειος Δ. Χριστοδουλάκης. Δρ Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Ε.Κ.Π.Α., διδάσκων στὴ Σχολὴ Ἀνθρωπιστικῶν καὶ Κοινωνικῶν Ἐπιστημῶν τοῦ Πανεπιστημίου Πατρῶν. Κάτοχος Μεταπτυχιακοῦ ἀπὸ τὸ Διατμηματικὸ Πρόγραμμα Μεταπτυχιακῶν Σπουδῶν τοῦ Ε.Κ.Π.Α. «Βιοηθική» (2008). Ἔχει συμμετάσχει μὲ εἰσηγήσεις σὲ ἑλληνικὰ καὶ διεθνῆ ἐπιστημονικὰ συνέδρια φιλοσοφίας καὶ βιοηθικῆς, ποὺ ἀποτελοῦν καὶ τὰ κύρια ἐρευνητικὰ του ἐνδιαφέροντα. Ἀπὸ τὸ 2003 ἀσκεῖ τὴ δικηγορία στὸ Ρέθυμνο (σήμερα: Δικηγόρος παρ' Ἀρείῳ Πάγῳ), μὲ τομεῖς εἰδίκευσης τὸ Ἀστικό, τὸ Διοικητικὸ καὶ τὸ Ἐκκλησιαστικὸ Δίκαιο. Νομικὸς σύμβουλος τῆς Ἱ.Μ. Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου καὶ μέλος τοῦ Τοπικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ὁργανισμοῦ Διοικήσεως Μοναστηριακῆς Περιουσίας (Ο.Δ.Μ.Π.) Ν. Ρεθύμνης ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου Ρεθύμνου.

Χρῆστος Χριστοδούλου. Ἐπίκουρος Καθηγητῆς στὴ Σχολὴ Ἡλεκτρολόγων Μηχανικῶν καὶ Μηχανικῶν Ὑπολογιστῶν (Σ.Η.Μ.Μ.Υ.) τοῦ Ε.Μ.Π., ὅπου ἐκπόνησε τὴ διδακτορικὴ του διατριβή. Ἐκπόνησε Μεταδιδακτορικὴ Ἔρευνα (2013-2015), στὸ πλαίσιο Ὑποτροφίας τοῦ Ι.Κ.Υ., στὸ Τμῆμα Η.Μ.Μ.Υ. τῆς Πολυτεχνικῆς Σχολῆς τοῦ Δημοκriteίου Πανεπιστημίου Θράκης. Ἔχει συμμετάσχει σὲ πλῆθος ἐθνικῶν καὶ εὐρωπαϊκῶν (FP7, H2020) ἐρευνητικῶν προγραμμάτων σχετικῶν μὲ τὶς ἠλεκτρικὲς δοκιμὲς καὶ δοκιμὲς ἠλεκτρομαγνητικῆς συμβατότητας, τὰ συστήματα ἠλεκτρικῆς ἐνέργειας, τὰ ἔξυπνα δίκτυα καὶ τὴν ἐξοικονόμηση ἐνέργειας σὲ συστήματα ἰσχύος. Ἔχει δημοσιεύσει πάνω ἀπὸ 60 ἐργασίες σὲ διεθνῆ ἐπιστημονικὰ περιοδικὰ καὶ συνέδρια, ἐνῶ εἶναι ἐπίσης κριτῆς καὶ μέλος τῆς συντακτικῆς ἐπιτροπῆς σὲ ὀρισμένα ἐξ αὐτῶν.

Ευάγγελος Γιαμούρης. Γεννήθηκε στην πόλη της Άρτας, όπου και άρχισε να διδάσκεται την τρομπέτα σε ηλικία επτά ετών. Στη συνέχεια, στο Ωδείο Αθηνών, εκτός από τρομπέτα, σπούδασε επίσης λυρικό τραγούδι και θεωρητικά, όπου και άριστευσε. Έγκαταστάθηκε στη Νέα Υόρκη, για να συνεχίσει τις σπουδές του στη μουσική και ειδικότερα στο τραγούδι και τη σύνθεση στο NYU. Μέσα από μεγάλη ποικιλία μουσικών γνώσεων και εμπειριών εξέλιξε το προσωπικό του μουσικό ύφος.

Έχει συμμετάσχει σε όπερες (*Ναμπούκο*, Winspear Opera House 2008· *Ρωμαίος και Ιουλιέττα*, Winspear Opera House· *Το Φάντασμα της Όπερας*, Broadway 2007), σε συναυλία με τίτλο «Η Μουσική του Κόσμου» στο Carnegie Hall, και έχει εμφανιστεί σε ιδιαίτερες παραστάσεις στο Πανεπιστήμιο του Μαϊάμι με θέμα, «Μουσική, ή Παγκόσμια Γλώσσα» (2017), και στο Chicago Cultural Center, σε συναυλία blues μουσικής και της πεντατονικής της Ήπειρου.

Το 2018 ήταν ένας από τους από τους τέσσερις ύψιφωνους που έπελέγησαν από όλο τον κόσμο, για να εμφανισθούν στο Ολυμπιακό Στάδιο του Πεκίνου, στην εκδήλωση «Asian Culture Carnival», από τις μεγαλύτερες που διοργανώθηκαν στην Κίνα κ.ά. Καλείται ως ειδικός σε επιτροπές στη Νέα Υόρκη για ανεύρεση ειδικών θεμάτων σε παραγωγές στο Broadway.

Έχει τραγουδήσει σε πολλές χώρες του κόσμου (Περου, Βραζιλία, Αργεντινή, κ.ά.) σε τοπικές συναυλίες, με έρμηνευτές της αντίστοιχης χώρας, γεγονός που συνέβαλε στη διεύρυνση των μουσικών οριζόντων του. Συνεργάζεται στη Νέα Υόρκη με τον διεθνοῦς φήμης μουσικό παραγωγό Antony Marseilles και δημιουργεί ιδιαίτερες διασκευές τραγουδιών, ανιχνεύοντας νέους δρόμους μουσικής έκφρασης.

Vittorio Grigolo. Διεθνής Τενόρος. Γεννήθηκε στο Άρέτσο και μεγάλωσε στη Ρώμη. Σπούδασε τραγούδι στη Schola Puerorum Cantorum της Καπέλα Σιξτίνα, υπό τη διεύθυνση του Μασέστρου Domenico Bartolucci. Για πρώτη φορά εμφανίζεται επί σκηνής σε ηλικία μόλις 13 ετών, ως νεαρός βοσκός στην *Τόσκα*, στην Όπερα της Ρώμης, δίπλα στον Luciano Pavarotti. Μέσα σε λίγα μόλις χρόνια αρχίζει να εμφανίζεται στις σημαντικότερες σκηνές του κόσμου, υπό τη διεύθυνση των Riccardo Chailly, Lorin Maazel, Zubin Mehta, Riccardo Muti, Myung-Whun Chung, Daniel Oren και Antonio Pappano. Το ρεπερτόριό του περιλαμβάνει τους κορυφαίους ρόλους της Ιταλικής και της Γαλλικής όπερας: *Τραβιάτα*, *Μπόεμ*, *Ριγκολέττο*, *Το έλιξιριο του έρωτα*, *Λουτσία ντι Λαμερμούρ*, *Φάουστ*, *Ρωμαίος και Ιουλιέττα*, *Μανόν*, *Τα παραμύθια του Χόφμαν*, *Βέρθερος* κ.ά.

Η έρμηνεία του στη Metropolitan Opera της Νέας Υόρκης χαρακτηρίστηκε ως «μια πραγματικά αλησμόνητη βραδιά» (*Latinos Post*) και η φωνή του περιγράφηκε ως «ένα ενδιαφέρον όργανο, φλογερό και εύελικτο, που το χειρίζεται με πάθος» (*New York Times*). Έχει σημειώσει πολλές και μεγάλες δισκογραφικές επιτυχίες και έχει λάβει πολλά διεθνή βραβεία και τιμητικές διακρίσεις. Με στόχο να φέρει την όπερα κοντά στους νέους, βγάζοντάς την από τον

παραδοσιακὸ χῶρο τοῦ θεάτρου, ἦταν ὁ πρῶτος ποὺ ἀνέβασε δύο διάσημες ὄπερες στὶς πιὸ ἀσυνήθιστες σκηνές: τὴν *Τραβιάτα* στὸν κεντρικὸ σιδηροδρομικὸ σταθμὸ τῆς Ζυρίχης (2008) καὶ τὸ *ἐλιξίριο τοῦ ἔρωτα* στὸ ἀεροδρόμιο Malpensa τοῦ Μιλάνου (2015).

Δρ Εὐστάθιος Ἀρβανίτης. Γεννήθηκε στὴν Ἄμφισσα. Σπούδασε μουσικὴ στὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ ἐξωτερικὸ (Ἑλληνικὸ Ὁδεῖο Ἀθηνῶν, Musikhochschule Γερμανίας, Μαδρίτη Ἰσπανίας, Τμ. Μουσικῶν Σπουδῶν Α.Π.Θ., Southwest University). Ἔχει δώσει συναυλίες καὶ ρεσιτάλ ὡς κιθαρίστας καὶ ἔχει διευθύνει ὀρχήστρες, φιλαρμονικὲς καὶ χορωδίες στὴν Ἑλλάδα καὶ στὸ ἐξωτερικὸ. Τὸ συνθετικὸ του ἔργο περιέχει κλασικὰ ἔργα (ὄργανικά, Φωνή), θεατρικὴ μουσικὴ, διασκευές, ἑναρμονίσεις, ἑνορχηστρώσεις καὶ ἑνοργανώσεις. Ἀρθρογραφεῖ σὲ διάφορα ἐπιστημονικὰ περιοδικὰ καὶ ἔχει ἐκδώσει τὶς μελέτες *Ἡ κοινωνικὴ καὶ ἱστορικὴ φύση τῆς μουσικῆς συνείδησης* καὶ *Ἡ μουσικὴ στὰ Ἐλευσίνεια Μυστήρια*. Πρόεδρος τῆς Πανελληνίας Ἑνώσεως Διευθυντῶν Χορωδιῶν, Ἀναπληρωτῆς Καθηγητῆς τοῦ Southwest University καὶ University of Texas, καὶ Διευθυντῆς του Δημοτικοῦ Ὁδείου Δήμου Δελφῶν καὶ τοῦ Ὁδείου Ἱ.Μ. Περιστερίου. Διεθνῆς Πρέσβης Εἰρήνης, WLFPH, Ἐπίτιμος Διδάκτωρ τῆς Διεθνοῦς Ἀκαδημίας Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων IHRO, Ἐπίτιμος Καθηγητῆς Πανεπιστημίου τῶν Η.Π.Α. καὶ ἀπὸ τὸ 2023 Ἐπίτιμο Μέλος στὴ Συμβουλευτικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Δ.Σ. γιὰ τὰ ἐπιτεύγματα καὶ τὴ συνεισφορὰ στὴν Παγκόσμια Εἰρήνη καὶ Ἀνθρωπότητα.

Alain Lefèvre. Πιανίστας καὶ συνθέτης. Ἔχει χαρακτηριστεῖ ὡς «ἥρωας» (*Los Angeles Times*) καὶ «πιανίστας ποὺ σπάει τὰ καλούπια» (*International Piano*). Ἔχει ἐμφανιστεῖ σὲ περισσότερες ἀπὸ 40 χῶρες σὲ σημαντικοὺς καλλιτεχνικοὺς χώρους (Carnegie Hall, Kennedy Center, Royal Albert Hall, Théâtre des Champs-Élysées, Teatro Colon, Μέγαρο Μουσικῆς Ἀθηνῶν, Θέατρο Ἡρώδου Ἀττικοῦ κ.ά.). Ἔχει συνεργαστεῖ μὲ διάσημες ὀρχήστρες καὶ μαέστρους (J. Conlon, Ch. Dutoit, Chr. Eschenbach, Long Yu κ.ἄ.). Ἡ δισκογραφία του καλύπτει ἓνα τεράστιο ρεπερτόριο, ἀπὸ τὸ Κοντσέρτο γιὰ πιάνο τοῦ John Corigliano, τὸ ὁποῖο ἐπαινέθηκε ὡς «ἐκδοσὴ ἀναφορᾶς» (*BBC Music Magazine*), μέχρι τὸ Κοντσέρτο γιὰ πιάνο ἄρ. 4 τοῦ Rachmaninov μὲ τὸν Kent Nagano καὶ τὸ OSM, «μιὰ ἐξαιρετικὴ ἠχογράφηση» (*Gramophone*). Ἀπὸ τὸ 2018 ἠχογραφεῖ ἀποκλειστικὰ γιὰ τὴ Warner Classics. Τὸ ἔργα τοῦ *My Paris Years* καὶ *Concerto de Québec* μὲ τὴν πιανίστα Héléne Mercier ἔλαβαν τὸ βραβεῖο Trophée Radio Classique (Γαλλία). Ὁ δίσκος *Opus 7* μὲ τὰ τελευταῖα πρωτότυπα ἔργα του κυκλοφόρησε τὸ 2021. Τὸν Μάρτιο τοῦ 2023 κυκλοφόρησε ἓνα ἄλμπουμ ἀφιερωμένο ἐξ ὀλοκλήρου στὸ γαλλικὸ ρεπερτόριο.

Awn Maarouf. Ἑρμηνευτῆς τῆς ὄπερας. Ἀποφοίτησε ἀπὸ τὸ Ἀνώτατο Ἰνστιτούτο Μουσικῆς τῆς Δαμασκοῦ τὸ 2018. Κατὰ τὴν περίοδο τῶν σπουδῶν του, μετεῖχε σὲ ἀρκετὰ μουσικὰ ἐργαστήρια μὲ τὴ Βελγίδα σοπράνο Sumaya Hallaq. Στὴν ὄπερα Ὁ *Ἱμπρεσάριος* τοῦ Μότσαρτ, ποὺ παρουσιάστηκε στὴν

Ὅπερα Δαμασκοῦ, ἀπὸ τὴν Ἐθνικὴ Συμφωνικὴ Ὀρχήστρα τῆς Συρίας, ὑπὸ τὴ διεύθυνση τοῦ μαέστρου Missak Baghboudrian, ἐμφανίστηκε στὸν πρωταγωνιστικὸ ρόλο τοῦ ἱμπρεσάριου. Ἔχει δώσει συναυλίες, ἐρμηνεύοντας ἐπιλεγμένα ἀποσπάσματα ἀπὸ διάφορες ὄπερες. Τὸ 2015 συμμετεῖχε στὸ Φεστιβάλ Κλασικῆς Μουσικῆς στὸ Ἀλγέρι, καθὼς καὶ στὸ Φεστιβάλ τῆς Κωνσταντίνης (Ἀλγερία), στὸ πλαίσιο τῶ ἐκδηλώσεων γιὰ τὴν ἀνακήρυξη τῆς πόλης σὲ πρωτεύουσα τοῦ ἀραβικοῦ πολιτισμοῦ γιὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο. Μετὰ ἀπὸ πρόσκληση τοῦ Ἰπουργεῖου Ἐξωτερικῶν τῆς Κίνας, ἐκπροσώπησε τὴ Συρία στὸ Φεστιβάλ Ἀσιατικῶν Πολιτισμῶν (Πεκίνο, 2019).

Ἡ Θεολογία εἶναι ἐπιστημονικὸ περιοδικό, ποὺ ἐκδίδεται ἀπὸ τὴν Ἱερὰ Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Τῆ Θεολογία, ὅπως καὶ τὸ ἐπίσημο Δελτίον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Ἐκκλησία, ἵδρυσε ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Χρυσόστομος Παπαδόπουλος τὸ 1923, σὲ μία ἐξαιρετικὰ δύσκολη περίοδο.

Ὁ πρῶτος διευθυντὴς τῆς Θεολογίας ἦταν ὁ Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ Ἀκαδημαϊκὸς Γρηγόριος Παπαμιχαήλ (1923-1939/1956). Ἡ ἔκδοση τοῦ περιοδικοῦ διεκόπη τὸ 1939 μετὰ ἀπὸ τὸν θάνατο τοῦ ἱδρυτοῦ του, Ἀρχιεπισκόπου Χρυσοστόμου (1938). Ἡ Θεολογία ἐπανεξεδόθη κατὰ τὴ δευτέρα αὐτὴ περίοδο τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1940 καὶ τὴ διεύθυνσὴ της ἀνέλαβε ἐπιτροπὴ ὑπὸ τὴν προεδρία τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χρυσάνθου, μέλη τῆς ὁποίας ἦταν οἱ Καθηγητὲς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Γρηγόριος Παπαμιχαήλ, Γεώργιος Σωτηρίου καὶ Παναγιώτης Μπρατσιώτης. Ἡ κήρυξη τοῦ πολέμου καὶ ἡ Κατοχὴ διέκοψαν ἐκ νέου τὴν ἔκδοση τῆς Θεολογίας καὶ μάλιστα ἐπὶ σειρὰ ἐτῶν. Ἡ Θεολογία ἐπανεκδίδεται καὶ πάλι τὸ 1948, καλύπτοντας μὲ τὸν ΙΘ' τόμο τὴν περίοδο 1941-1948. Κατόπιν συνέχισε ἀπρόσκοπτα τὴν ἔκδοσὴ της ὑπὸ τὴν διεύθυνση τετραμελοῦς ἐπιτροπῆς ὑπὸ τὴν προεδρία τοῦ ἐκάστοτε Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, ἀποτελούμενη ἀπὸ τοὺς Καθηγητὲς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Γρηγόριο Παπαμιχαήλ μέχρι τὸν θάνατό του (1956) καὶ κατόπιν τοὺς Παναγιώτη Μπρατσιώτη, Βασίλειο Βέλλα καὶ Ἰωάννη Καρμίρη.

Ἀπὸ τὸ 1968 ὡς τὸ 1982 τὴ διεύθυνση τῆς Θεολογίας ἀνέλαβε ὁ Καθηγητὴς καὶ Ἀκαδημαϊκὸς Κωνσταντῖνος Μπόνης. Στὴ συνέχεια καὶ μέχρι τὸ τέλος τοῦ 2008 ἀνέλαβε ὁ Καθηγητὴς Εὐάγγελος Θεοδώρου.

Ἡ Θεολογία ἐξελίχθηκε ὡς ἓνα ἀπὸ τὰ ἐγκυρότερα ἐπιστημονικὰ θεολογικὰ περιοδικὰ. Φιλοξένησε ἄρθρα καὶ μελέτες ὄχι μόνον ἀκαδημαϊκῶν ἀλλὰ καὶ νέων θεολόγων ἢ ἐπιστημόνων συναφῶν κλάδων καὶ ἐπιστημῶν. Ἡ δυνατότητα μάλιστα ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ ἀνὰ τρίμηνο κράτησε ὄχι μόνον ἀμείωτο τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἀναγνωστῶν του, ἀλλὰ καὶ τὰ δημοσιεύματά του στὴν πρώτη γραμμὴ τῆς ἐπιστημονικῆς ἐπικαιρότητας. Στὴ Θεολογία δημοσιεύονται πρωτότυπες καὶ ἀνέκδοτες ἐπιστημονικὲς πραγματείες, ἄρθρα, δοκίμια καὶ βιβλιοκρισίες, ποὺ ἀναφέρονται στοὺς διάφορους τομεῖς τῆς θεολογικῆς κυρίως ἐπιστήμης. Πέραν τῆς ἐλληνικῆς, δημοσιεύονται ἐπιστημονικὲς πραγματείες καὶ στὴν ἀγγλική, γαλλικὴ, γερμανικὴ, ἰταλικὴ ἢ καὶ ἄλλη ξένη γλῶσσα.

Κατὰ τὴν προπολεμικὴ τῆς περιόδου ἡ Θεολογία ἐξέδιδε τέσσερα τεύχη τῶν ἑκατὸ σελίδων τὸ καθένα, ἀνὰ ἔτος. Ἡ δαπάνη ἐκδόσεώς της, ὅπως καὶ τῶν ἄλλων ἐπίσημων περιοδικῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, καλύπτεται νομοθετικὰ καὶ ὀφείλεται στὴν εἴσπραξη ἑνὸς μικροῦ ποσοστοῦ ἀπὸ τὴ μισθοδοσίᾳ τοῦ ἐφημεριακοῦ κλήρου.

Ἡ Θεολογία ὡς ἐπιστημονικὸ περιοδικὸ ἐκδίδεται μὲ τὴ μέριμνα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀνελλιπῶς ἀπὸ τὸ 1923, κλεί-

νοντας έναν αιώνα παρουσίας του στα θεολογικά γράμματα. Αποτελεί ήδη ανεκτίμητη παρακαταθήκη για τη θεολογική έρευνα και τη θεολογική επιστήμη διεθνώς. Οί προκλήσεις τών καιρών, αλλά κυρίως οί θεολογικές και ποιμαντικές ανάγκες τής εκκλησιαστικής διακονίας οδήγησαν και σέ ουσιαστικές αλλά και σέ τυποτεχνικές αλλαγές, με σκοπό ο θεολογικός λόγος νά εκτείνεται ευρύτερα, προκαλώντας ζυμώσεις και γόνιμη συζήτηση. Η Θεολογία, δίχως νά αποβάλλει τόν ακαδημαϊκό και επιστημονικό της χαρακτήρα, μπορεί νά εἶναι ἕνα πιό δυναμικό, επίκαιρο και διαχρονικό, αίσθητικά ἄρτιο και ἐνδιαφέρον για περισσότερους αναγνώστες περιοδικό. Τίς αλλαγές αὐτές ἀποφάσισε ἡ Διοικοῦσα Ἐπιτροπή τής Ἐπικοινωνιακῆς καί Μορφωτικῆς Ὑπηρεσίας τής Ἐκκλησίας τής Ἑλλάδος (Ε.Μ.Υ.Ε.Ε.) κατὰ τή συνεδρίαση τής 18ης Δεκεμβρίου 2008, ὑπὸ τήν προεδρία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου Β΄, ὕστερα ἀπὸ εἰσήγηση τοῦ τότε Διευθυντῆ τοῦ Κλάδου Ἐκδόσεων, ἀρχιμ. κ. Κυρίλλου Μισιακούλη, Ἀρχιγραμματέως τής Ἱερᾶς Συνόδου καί τοῦ Εἰδικοῦ Συμβούλου τής Ἱερᾶς Συνόδου κ. Ἀλεξάνδρου Κατσιάρα.

Μετὰ ἀπὸ τήν ἀποχώρηση τὸ 2008 τοῦ ἀειμνήστου καθηγητοῦ Εὐαγγέλου Θεοδώρου, Διευθυντῆς Συντάξεως τοῦ περιοδικοῦ ὀρίσθηκε ἀπὸ τήν Ἐπιτροπή Διοικήσεως τής Ε.Μ.Υ.Ε.Ε. τὸ 2009 ὁ Σταῦρος Γιαγκάζογλου, ὑλοποιώντας τὰ παραπάνω. Ἐκτοτε ἡ Θεολογία κυκλοφορεῖται πλέον, ἀντὶ σὲ δύο, πάλι σὲ τέσσερα τριμηνιαῖα τεύχη ἀνὰ ἔτος. Ἀπὸ αὐτά, τὰ δύο εἶναι ποικίλης θεολογικῆς ὕλης καί τὰ ἄλλα δύο ἀναφέρονται σὲ συγκεκριμένα κάθε φορὰ θεολογικά ἀφιερώματα. Ἐπιπροσθέτως, βάσει τής ἀποφάσεως τής Ε.Δ. τής Ε.Μ.Υ.Ε.Ε., ἡ Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ περιοδικοῦ ἔγινε ἀπὸ τριμελῆς ἑπταμελῆς, ἔχει διετῆ θητεία καί ἀπαρτίζεται κάθε φορὰ ἐκ περιτροπῆς ἀπὸ ἕναν Μητροπολίτη τής Ἐκκλησίας τής Ἑλλάδος, κάτοχο διδακτορικοῦ τίτλου, καί ἀπὸ καθηγητὲς τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν Ἀθηνῶν καί Θεσσαλονίκης. Τὸ 2015 ὀλοκληρώθηκε ἡ ψηφιοποίηση ὅλων τῶν τευχῶν τής Θεολογίας ποὺ ἐκδόθηκαν ἀπὸ τὸ 1923 ἕως τὸ 2015. Οἱ μόνιμες στήλες τής Θεολογίας ἀναδιαμορφώθηκαν ἢ προσετέθησαν νέες ὡς ἑξῆς: στὴ στήλη «Ἰδιόμελα» ὀρισμένες ἀνεξάρτητες θεματικὰ μελέτες ἢ δοκίμια· στὴ στήλη «Θεολογικὰ Χρονικά» ἀναφορὲς σὲ σημαντικὰ γεγονότα ἀπὸ τὸν διορθόδοξο καί διαχριστιανικό κόσμο, ὅπως συνοδικὲς συνδιασκέψεις, συνέδρια, ἐπίσημοι διαχριστιανικοὶ διάλογοι κ.ἄ.· στὴ στήλη «Περιοδικὰ Ἀνάλεκτα» σύντομη ἐπισκόπηση ἑλληνικῶν καί ξένων θεολογικῶν περιοδικῶν· στὴ στήλη «Βιβλιοστάσιον» βιβλιοκριτικὰ δοκίμια καί παρουσιάσεις θεολογικῶν μονογραφικῶν, βιβλίων καί λοιπῶν ἐκδόσεων· τέλος, στὴ στήλη «Ἐπιστημονικὸν Ἀναλόγιον» ἡμερησιῶδες βιβλιογραφικὸ δελτίο πρόσφατων θεολογικῶν ἐκδόσεων.

Ἀπὸ τὸ 2016, ποὺ ἀνέλαβε τὴ Διεύθυνση Συντάξεως ὁ Ἀλέξανδρος Κατσιάρας κατόπιν σχετικῆς ἀποφάσεως τής Ἐπιτροπῆς Διοικήσεως τής Ε.Μ.Υ.Ε.Ε., διατηρήθηκε ἡ μέχρι τότε διάταξη τής ὕλης τοῦ περιοδικοῦ καί προσετέθησαν οἱ ἑξῆς αλλαγές, ὥστε νά ἐνισχυθεῖ ἔτι περαιτέρω ὁ διεθνὴς

καὶ ἐπιστημονικὸς χαρακτήρας τῆς Θεολογίας: α. Ἐπικαιροποιήθηκε ὁ Κανονισμὸς τοῦ περιοδικοῦ· β. ἐτέθησαν ὁδηγίες ὑποβολῆς ἐπιστημονικῶν ἐργασιῶν βάσει τῶν διεθνῶν προτύπων καὶ προδιαγραφῶν· γ. ἐφαρμόσθηκε, σύμφωνα μὲ τὰ διεθνῶς ἰσχύοντα γιὰ τὰ ἐπιστημονικὰ περιοδικά, τὸ σύστημα τῆς ἀνωνύμου κρίσεως (peer review) τῶν ὑποβαλλομένων στὸ περιοδικὸ ἄρθρων μὲ κριτές· δ. τηρεῖται σειρὰ προτεραιότητος γιὰ τὴ δημοσίευση τῶν ἄρθρων βάσει τῆς ἡμερομηνίας ὑποβολῆς αὐτῶν στὸ περιοδικὸ ἀπὸ τοὺς συγγραφεῖς· ε. ἐτέθη ὡς ἐλάχιστη προϋπόθεση γιὰ δημοσίευση ἄρθρου ἡ κατοχὴ ἀπὸ κάθε συγγραφέα διδακτορικοῦ τίτλου σπουδῶν (ἐκτὸς εἰδικῶν ἐξαιρέσεων)· στ. χρῆση ἰδίου χρώματος ἐξωφύλλου γιὰ ὅλα τὰ τεύχη τοῦ περιοδικοῦ· ζ. ἐφαρμογὴ ἐνιαίας τυπολογίας σὲ ὅλα τὰ ἄρθρα βιβλιογραφικῶν ἀναφορῶν καὶ βιβλιογραφίας γιὰ λόγους ὁμοιομορφίας καὶ συνεκτικῆς ἐπιμέλειας· η. σὲ κάθε ἐλληνόγλωσσο ἄρθρο προσετέθη εὐσύνοπτη ξενόγλωσση περίληψη (στὰ ἀγγλικά ἢ σὲ ἄλλη ξένη γλῶσσα) πρὸς χρῆση καὶ ἀρωγὴ τῶν μελετητῶν, ἐρευνητῶν, ἐπιστημόνων καὶ ἀναγνωστῶν τῆς διεθνοῦς ἐπιστημονικῆς κοινότητος. Ἀντιστοίχως σὲ κάθε ξενόγλωσσο ἄρθρο προσετέθη ἐλληνόγλωσση περίληψη· θ. στὴν ἴστοσελίδα τοῦ περιοδικοῦ Θεολογία τὸ 2019 δημιουργήθηκε καὶ προστέθηκε μηχανὴ ἀναζήτησης.

Τὸ ἐπιστημονικὸ περιοδικὸ Θεολογία παρέχει ἐλεύθερη πρόσβαση στὸ σύνολο τῶν ἐκδεδομένων τευχῶν του ἀπὸ τὴν ἴδρυσή του (1923) ὡς σήμερα καὶ ἤδη ἀπὸ τὸ 2019 προσφέρει δυνατότητα γενικῆς ἀναζήτησης. Ὁλόκληρο τὸ corpus τῆς Θεολογίας βρίσκεται στὴ διάθεση τῶν ἐνδιαφερομένων ἀναγνωστῶν, μελετητῶν καὶ καθηγητῶν, ὥστε ἕκαστος ἐνδιαφερόμενος νὰ δύναται νὰ ἐντοπίζει ὅτιδήποτε ἔχει δημοσιευθεῖ στὸ περιοδικό (ἐπιστημονικὰ ἄρθρα, μελέτες, κριτικὲς ἐκδόσεις κειμένων, θεολογικὰ χρονικά, βιβλιογραφικὰ δελτία, βιβλιοκρισίες κ.ἄ.) καὶ νὰ τὸ χρησιμοποιεῖ στὴν ἔρευνά του.

Μὲ στόχο τὴν παρουσία τοῦ περιοδικοῦ στὸν ἀγγλόφωνο χῶρο, ξεκίνησε (μὲ ἀπόφαση τῆς Ε.Μ.Υ.Ε.Ε.) ἡ μετάφραση τῆς Θεολογίας στὴν ἀγγλικὴ γλῶσσα, ἀρχῆς γενομένης ἀπὸ τὸ τεῦχος 92, 3 (2021), τὸ ὁποῖο ἔχει ἤδη ἀναρτηθεῖ στὴν ἴστοσελίδα τοῦ περιοδικοῦ σὲ ἠλεκτρονικὴ μορφή. Παράλληλα, μεταφράζονται στὴν ἀγγλικὴ τὰ τρία ἐπόμενα τεύχη, τὰ ὁποῖα θὰ ἀναρτηθοῦν ἐντὸς τοῦ Νοεμβρίου 2023, καὶ προγραμματίζεται ἐφ' ἑξῆς νὰ ἀναρτᾶται μεταφρασμένο ἕκαστο τεῦχος μετὰ τὴν παρέλευση τριμήνου ἀπὸ τὴν ἐλληνικὴ ἔκδοση. Ἐπιπλέον, μὲ ἀπόφαση τῆς Ε.Μ.Υ.Ε.Ε., διερευνᾶται ἡ δυνατότητα μεταφράσεως στὴν ἀγγλικὴ γλῶσσα ὄλων τῶν τευχῶν τοῦ περιοδικοῦ ἀπὸ τὸ 1923.

Γραμματειακή υποστήριξη: Δρ Έμμανουήλ Πλοῦσος
Νικολέττα Μιχαλακάκου
Παναγιώτης Γλιάτας

Σχεδιασμός και σελιδοποίηση προγράμματος
και συνοδευτικού υλικού: Δρ Ζαμπία Άγριμάκη
Μετάφραση στην αγγλική γλώσσα: Δρ Νικόλαος Κουρεμένος
Δρ Ζαμπία Άγριμάκη
Έπιμέλεια και διόρθωση κειμένων: Δρ Έμμανουήλ Πλοῦσος
Δρ Ζαμπία Άγριμάκη

Υπεύθυνος Τύπου: Μάκης Άδαμόπουλος

Υποστηρικτική ομάδα:

Άντώνης Γιαννακόπουλος, Αικατερίνη Γκουλιῆ, Δρ Νικόλαος Δρατσέλλας,
Σμαραγδή Καραγιωργα, Στέφανος Καραχάλιος, Άντώνης Μακατούνης,
Λάζαρος Μεγαλογένης, Κωνσταντίνος Μιχαηλίδης, Πολυχρόνης Μούτσης,
Άδαμαντία Μπούρτζινου, Εὐαγγελία Μπρουζιώτη, Γεώργιος Μυλωνᾶς,
Κωνσταντίνος Παππᾶς, Βασίλειος Σπυρόπουλος, Πόπη Σπυροπούλου,
Βαγγέλης Τζαναβάρης, Νικόλαος Τόλιας, Βασιλική Τριβυζᾶ, Αικατερίνη
Χουζούρη και οί ομάδες ἐθελοντῶν.

Ἡ ὑλοποίηση τοῦ Συνεδρίου δὲν θὰ ἦταν δυνατὴ χωρὶς τὴν ἄριστη συ-
νεργασία τοῦ Κλάδου Ἐκδόσεων τῆς Ἐπικοινωνιακῆς καὶ Μορφωτικῆς
Ἐπιχειρήσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (Ε.Μ.Υ.Ε.Ε.) μέ:

- Τὴν Ἀρχιγραμματεία τῆς Ἱεραῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος,
τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Κεντρικὴν Ἐπιχειρήσειαν Οἰκονομικῶν (Ε.Κ.Υ.Ο.), τὴν Ἀντι-
προσωπείαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὴν Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωση, στὸ
Συμβούλιον τῆς Εὐρώπης καὶ στὴν UNESCO (Βρυξέλλες)
- Τὴν Ἀποστολικὴν Διακονίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος
- Τὸν Ραδιοφωνικὸν Σταθμὸν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος
- Τὸν Κλάδον Διαδικτύου τῆς Ἱεραῆς Συνόδου
- Τὸν Προϊστάμενον καὶ τοὺς Ἱερεῖς τοῦ Μητροπολιτικοῦ
Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀθηνῶν

Εὐχαριστοῦμε γιὰ τὴν πρόθυμη συνεργασία τους:

- Τὸν Δήμον Ἀθηναίων καὶ ἰδιαιτέρως τὸν Δήμαρχον κ. Κώστα Μπακογιάννη
καὶ τὸν Ἀντιδήμαρχον Καθαριότητος καὶ Ἀνακύκλωσης κ. Νικόλαο Ἀβραμίδη
- Τὸ Λύκειον Ἑλληνίδων

ΧΟΡΗΓΟΙ

Για την εύγενική τους χορηγία ευχαριστούμε θερμῶς:

τὸ Ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ καὶ Ἀθλητισμοῦ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργεῖο Πολιτισμοῦ καὶ Ἀθλητισμοῦ

τὴν Περιφέρεια Ἀττικῆς

τὸ Ξενοδοχεῖο Grande Bretagne

HOTEL
GRANDE BRETAGNE
ATHENS

τὴν Aegean Airlines

Τὸ Διορθόδοξο Κέντρο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

